

Голас Прадзімы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА
ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ
З СУАЙЧЫННІКАМІ
ЗА РУБЯЖОМ
№ 24 (1133)
Чэрвень 1970 г.
Год выдання 15-ы
Цэна 2 кап.

СЛУЖЫЦЬ ЛЮДЗЯМ

У нашай краіне завяршылася вялікая палітычная кампанія — 14 чэрвеня ва ўсіх рэспубліках адбыліся выбары ў Вярхоўны Савет Саюза ССР. Народ паклікаў сваіх абраннікаў заняць пачасныя месцы ў вышэйшым органе ўлады і аддаць свае сілы, веды, малады гарт і жыццёвую мудрасць людзям, краіне, вестці яе далей па шляху камуністычнага будаўніцтва. Як і раней, камуністы выступалі ў адным блоку з беспартыйнымі. Блок гэты і ў цяперашніх выбарах атрымаў перамогу.

Для нашых замежных чытачоў, якія не маюць уяўлення аб савецкай выбарчай сістэме або мяркуюць аб ёй катэгорыямі буржуазнай прапаганды, хочацца падкрэсліць спакойны і дэлававы характар выбарчай кампаніі ў СССР. У нас няма таго шуму, трэску і дэмагогіі, якія характэрны, напрыклад, для выбараў у Заходняй Германіі; не выдаткоўваюцца мільёны долараў на падкуп выбаршчыкаў, як гэта бобіцца ў Злучаных Штатах Амерыкі; для агітацыі за кандыдатаў у дэпутаты мы не прыцягваем славетных кіназорак, без якіх не абходзіцца ні адна выбарчая кампанія на Захадзе. Не, у нас усё куды прасцей, але ў гэтай прастаце няма фальшы, дзяшовай позы і нічога не вартых абяцанняў.

Нас дакараюць у адсутнасці шматпартыйнай сістэмы, якая, на думку буржуазных ідэолагаў, з'яўляецца вяршыняй дэмакратыі. Усім ходам гістарычнага развіцця савецкі дзяржаўны лад даказаў, што ў нашай краіне няма падстаў для існавання апазіцыйных партый. Яны існуюць там, дзе інтарэсы працоўнага народа на справе не абараняе ніводная кіруючая партыя. Камуністычная партыя Савецкага Саюза — гэта партыя ўсяго нашага народа, яна бароніць яго інтарэсы, рупліва дбае аб яго матэрыяльным дабрабыце і культурным росце, і таму савецкае грамадства не мае патрэбы ў іншых партыях. Яно цалкам давярае лідарскай партыі камуністаў.

Якраз адначасова з нашай ішла перадвыбарчая кампанія ў Англіі. За дзяржаўны руль змагаліся лейбарысты і кансерватары. І адны і другія выступалі перад выбаршчыкамі ў ролі «сяброў народа». Але як жа розніца паміж гэтымі дзвюма партыямі? Фактычна — аніякай. І лейбарысты і кансерватары трымаюцца за агрэсіўны блок НАТА, і тыя і другія патураюць амерыканскай агрэсіі ў Індакітаі, абедзве партыі абарачаюць інтарэсы буйнога капіталу, а не рабочых, дробных служачых і фермераў.

Звычайна падобныя палітычныя кампаніі на Захадзе суправаджаюцца шчодрымі абяцаннямі кандыдатаў. Але шырокія жэсты будучых сенатараў, кангрэсменаў, прэзідэнтаў таму і шчодрыя, што каштуюць вельмі танна. Той, хто дарваўся да ўлады, нават і не думае выконваць свае абавязкі. Джонсан абяцаў амерыканцам «вялікае грамадства», дзе ўсе будуць сытыя і задаволеныя, а прынёс сваім суайчыннікам павышэнне падаткаў і рост беспрацоўя, смерць тысяч маладых амерыканцаў у джунглях В'етнама. Ніксан заяўляў, што выведзе ўсіх да апошняга амерыканскіх салдат з В'етнама, але цяпер яму патрабуюцца новыя салдаты ўжо для Камбоджы.

Яўген КЛІМЧАНКА — слесар-лякальшчык Мінскага трактарнага завода. За бездзярковую работу і актыўную грамадскую дзейнасць ён удастоены ганаровага звання Героя Сацыялістычнай Працы. 14 чэрвеня мінчане абралі яго дэпутатам Вярхоўнага Савета СССР.

Напярэдадні выбараў Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Савецкага Саюза звярнуў да ўсіх грамадзян вялікай Краіны Саветаў з шырокай канструктыўнай праграмай, якая намячае контуры заўтрашняга дня. У адрозненне ад вы-

барчых праграм, з якімі выступаюць кандыдаты ў «вольным свеце», савецкая праграма — канкрэтная, і галоўная яе ўвага — клопат пра чалавека. Таму наш народ успрыняў яе, як сваю праграму. Таму мы цвёрда верым: яна будзе выкачана.

Выбарчая кампанія ў нас — гэта перш за ўсё праверка палітычнага курсу Камуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы. Людзі маюць магчымасць пераканацца: ці здзейснілі свае абяцанні дэпутаты, як яны клапаціліся аб сваім народзе, ці

здолелі ажыццявіць намечаныя планы.

На сустрэчах кандыдатаў у дэпутаты з выбаршчыкамі, якія праходзілі паўсюдна ў Савецкай краіне ў маі і чэрвені, гаварылася пра тое, што зроблена за чатыры гады, гэта значыць ад папярэдніх выбараў да цяперашніх. А зроблена багата і ў цэлым па краіне, і ў Беларусі.

У галіне індустрыі — гэта больш як 50 буйных прамысловых прадпрыемстваў, пабудаваных у рэспубліцы за апошнія 4 гады. Важна адзначыць, што большая ўвага ўдзялялася індустрыялізацыі заходніх і палескіх раёнаў Беларусі.

У галіне сельскай гаспадаркі. У паўтара раза ўзрасла сярэдняя ўраджайнасць збожжавых культур. Леташні год быў рэкордным — сярэдні ўраджай склаў 16 цэнтнераў з гектара. Многія гаспадаркі збіралі па 30 і больш цэнтнераў збожжа з гектара. За чатыры гады ў Беларусі асушана амаль 800 тысяч гектараў зямель.

У галіне матэрыяльнага дабрабыту. За 4 гады рэальныя даходы на душу насельніцтва ўзраслі на 33 працэнты. Больш як паўтара мільёна чалавек перасяліліся ў новыя кватэры або палепшылі свае жыллёвыя ўмовы.

Поспехі відавочныя. Сур'ёзныя поспехі ў развіцці эканомікі і культуры, павышэнні матэрыяльнага ўзроўню працоўных. Пытанні сацыяльна-эканамічнага развіцця савецкага грамадства былі цэнтральнымі ў дзейнасці Вярхоўнага Савета Саюза ССР сёмага склікання. Новы састану савецкага парламента працягне гэтую высакародную справу, здзейсняцца нашы задумы і мары. Дзеля гэтага аддадуць усе сілы нашы выбраннікі.

Хто ж яны? Надзейныя, руплівыя людзі, здольныя мысліць па-дзяржаўнаму, бачыць рэальныя перспектывы.

Валянцін Караценка, экскаватаршчык Койчаўскага цэментна-шыфернага камбіната, кавалер ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга.

Станіслаў Янчэўскі, малады шахцёр, машыніст камбайна з Салігорска.

Сяргей Прытыцкі, прэзідэнт нашай рэспублікі, чалавек, якога паважае ўся Беларусь.

Аляксандра Ляўко, выдатная работніца з Ліды.

Максім Танк, пісьменнік і грамадскі дзеяч, чыё імя шырока вядома і ў Саюзе і за яго межамі.

Пётр Дзеншыкоў, старшыня праслаўленага калгаса «Авангард», што на Гродзеншчыне.

Такія людзі будуць прадстаўляць Беларускую ССР у Маскве, у Вярхоўным Савеце. Іх выаела на дзяржаўны шлях не знатнасць роду, не багацце, а праца. Самаадданая праца ў імя народа.

На сустрэчы з выбаршчыкамі ў Мінску 28 мая першы сакратар ЦК Кампартыі Беларусі Пётр Машэраў гаварыў: «Няма большага шчасця, чым служыць народу, і няма большага гонару, чым быць удастоеным даверу народа». Людзі, якіх наш народ выбраў 14 чэрвеня дэпутатамі Вярхоўнага Савета СССР, будуць усім сэрцам яму служыць, бо самі выйшлі з народа.

**ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ
ПО-БЕЛОРУССКИ**

14 июня 1970 года в Советской стране состоялись выборы в высший орган государственной власти — Верховный Совет СССР. «СЛУЖАЦЬ ЛЮДЗЯМ» — так называется передовая статья номера, посвященная этому важному политическому событию в жизни страны. В своем предвыборном Обращении к советскому народу Центральный Комитет партии представил конкретный отчет о том, что сделано в нашей стране за последние четыре года. Большие успехи за этот период достигнуты и в Белоруссии. Это — более 50 новых крупных предприятий, 800 тысяч гектаров освоенных земель, новые кварталы для полутора миллионов жителей республики и многое другое. Новый состав Советского парламента, куда вошли и лучшие представители белорусского народа, продолжит благородное дело дальнейшего укрепления и развития Советского государства.

Недавно издательство «Наука и техника» выпустило монографию коллектива ученых Института экономики АН БССР «Социально-экономические преобразования в Белорусской ССР за годы Советской власти». В ней подробно освещаются важнейшие этапы в жизни республики. Низкий уровень развития промышленности, жестокая эксплуатация, нищета и неграмотность населения — такими чертами можно было охарактеризовать дореволюционную Белоруссию. Разделы книги, посвященные современности, рисуют картину небывалого расцвета, которого достигла наша республика за годы Советской власти («ЯКИМІ МЫ СТАЛІ», 2—3 стр.).

Великая Отечественная война застала Марию и Якова Хоха в пограничном Белостоке. С маленькой дочуркой на руках не успели они уйти из города. Квартира супругов стала партизанской явкой. Чтобы отвести подозрение гитлеровцев, люди, которые приходили из леса, привозили муку, картошку. Но случилась беда — на связную Валентину Солдыреву, подругу Марии, кто-то донес в гестапо. Бежать было поздно. И тогда Мария предложила Вале идти в гестапо с ее Танечкой — мол, какая она связанная с ребенком на руках. Риск был огромный: гитлеровцы могли отправить Солдыреву в концлагерь вместе с девочкой. Но в годы войны люди рисковали самым дорогим — жизнью своей и своих детей. Сейчас Хохи живут в Гродно, Таня окончила Минский институт народного хозяйства («ТАК ТРЭБА, ДАЧУШКА...», 3 стр.).

В библиотеке газеты «Голас Радзімы» готовится к печати книжка Леонида Прокши «Туман развеется». Это путевые очерки, написанные автором во время поездки в Англию. «НОЦІНГЕМ», отрывок из брошюры, напечатан на 4 стр. Минск и Ноттингем — города-побратимы. Белорусская столица гостеприимно принимала представителей английского города. Во время пребывания советской делегации в Ноттингеме минчане пользовались особым расположением англичан.

Недавно мы познакомили наших читателей с творчеством поэтов и прозаиков Могилевщины. Сегодня мы рассказываем о литературной жизни Гродненщины. С Принеманским краем связаны жизнь и творчество Адама Мицкевича, Элизы Ожешко, Франтишка Богушевича. Современная литературная Гродненщина представлена именами Василия Быкова, Дануты Бичель-Загнетовой, Алексея Карпюка и др. Под общим заголовком «ГАЛАСЫ ПА-НЯМОННЯ» на 6—7 стр. помещены стихи гродненских поэтов и отрывок из новой повести О. Ипатовой.

**ВОСЬМАЯ СЕСІЯ
ВЯРХОУНАГА САВЕТА
БССР**

У сталіцы Беларусі адбылася восьмая сесія Вярхоўнага Савета БССР сёмага склікання.

Вярхоўны Савет прыняў Закон Беларускай ССР аб ахове здароўя, пастановы «Аб мерах па далейшаму паліпшэнню эксплуатацыі і захаванасці жыллёвага фонду ў Беларускай ССР», «Аб арганізацыйна-масавай рабоце мясцовых Саветаў дэпутатаў працоўных Гродзенскай вобласці» і зацвердзіў Указы Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР.

**ВЫСТАўКА
У «САКОЛЬНІКАХ»**

У Маскве, у парку «Сакольнікі» адкрылася Міжнародная выстаўка сучаснага абсталявання і новых тэхналагічных працэсаў у лёгкай прамысловасці — «Інлегмаш-70».

22 краіны свету паказваюць тут свае экспазіцыі. Сярод іх фірмы і знешнегандлёвыя арганізацыі Аўстрыі, Бельгіі, Балгарыі, ГДР, Венгрыі, Англіі, Італіі, ЗША, Францыі, ФРГ, Японіі і іншых краін.

Самым вялікім павільёнам на «Інлегмаш-70» з'яўляецца савецкі. Каля 150 прадпрыемстваў, навукова-даследчых інстытутаў і практна-канструктарскіх арганізацый паказваюць тут экспанаты, якія раскажваюць аб дасягненнях і перспектывах айчынай лёгкай прамысловасці. Дэвіз савецкага павільёна — «Лёгкая індустрыя — чалавеку». У трох павільёнах і на адкрытых пляцоўках размясціліся больш як 400 экспанатаў, 109 з якіх паказаны ў дэмані — з выпускам прадукцыі.

Звяртае на сябе ўвагу прадукцыя беларускіх машынабудаўнікоў. Гэта рознага прызначэння прамысловыя швейныя машыны і паўаўтаматы Аршанскага завода лёгкага машынабудавання, прадукцыя Гомельскага завода электра-

апаратуры і іншых прадпрыемстваў рэспублікі.

Многія машыны, агрэгаты, станкі, прыборы і тэхналагічныя лініі, якія паказаны ў савецкім раздзеле, паспяхова канкуруюць з лепшымі аналагічнымі ўзорамі замежнай тэхнікі або не маюць сабе падобных за рубяжом.

Новая міжнародная выстаўка стала месцам дружэлюбных дзелавых сустрэч прадстаўнікоў розных краін, устанавлення новых і расшырэння старых дзелавых кантактаў і ўзаемавыгадных гандлёвых пагадненняў.

**25 МІЛЬЯРДАў
КІЛАВАТ-ГАДЗІН**

Выпрацоўку дваццаць пятага мільярда кілават-гадзін электраэнергіі завяршыла Бярозаўская ДРЭС. З пачатку пуску першага блока — 30 снежня 1961 года яна дала прамысловым прадпрыемствам, будоўлям, гарадам і вёскам у 2,5 раза энергіі больш, чым павінны былі выпрацоўваць усе станцыі краіны па плане ГОЭЛРО.

НОВЫЯ ЗАПІСЫ

Фірма «Мелодыя» выпусціла ў свет тры доўгаіграючыя стэрэафанічныя грампласцінкі з запісамі музычных твораў у выкананні дзяржаўнай акадэмічнай харавоўнай капэлы пад кіраўніцтвам Р. Шырмы.

Аматары музыкі пачуюць беларускія народныя песні «Камары гудуць», «Нявестанька», рускія народныя песні.

**ПАДАРУНАК
МЕДЫКАМ**

Першы ў краіне станок-аўтамат для апрацоўкі галолак медыцынскіх іголак распрацаваны ў Мінскім спецыяльным канструктарскім бюро працяжных станкоў. Рабочыя чарцяжы аўтамата мінчане перадалі Маладзечанскаму станкабудаўнічаму заводу, які сёлета прыступае да серыйнай вытворчасці навінкі і забяспечыць ёю

У рэспубліцы пачаўся сенакос. Гэты здымак зроблены на сенажазях Пухавіцкага раёна. На трактары — Уладзімір БУЦЯНЕЦ.

Фота В. БУРАГА.

Інстытут фізікі Акадэміі навук БССР. Інжынер-канструктар лабараторыі люмінесцэнцыі Людміла БАГДАНОўСКАЯ працуе над новымі лазернымі прыборамі для прамысловасці.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

ўсе медыка-інструментальныя прадпрыемствы Саўецкага Саюза.

СЕЛЬСКІЯ

ЗАВОДЫ-АўТАМАТЫ

У вёсцы Ходасы Мсціслаўскага раёна будзецца завод-аўтамат прадукцыйнасцю 230 тон камбікорму ў суткі.

Завод аснашчаны найвышым тэхналагічным абсталяваннем. На абслугоўванні механізмаў будзе занята ўсяго 4 чалавекі ў змену.

Такой жа магутнасці завод-аўтамат на вытворчасці камбінаваных кармоў цяпер узводзіцца ў Шклове.

**МАЛОЙ
БЕЛАРУСКАЙ—
15 ГАДОў**

Гэты невялікі прыгожы будынак на Ленінскім праспекце добра ведаюць не толькі дарослыя. Як трапіць на станцыю «Парк культуры» Малой Беларускай чыгункі, вам раскажа любы малы жыхар Мінска. Вось ужо 15 гадоў бегаюць па чыгунычкіх маленькіх вагончыкі. За гэты час на ёй перавезена звыш 600 тысяч пасажыраў.

Больш як 750 школьнікаў Беларускай сталіцы з'яўляюцца тут паўнапраўнымі гаспадарамі. Стрэлачкі, пудывыя абходчыкі, праваднікі, дзяжурныя па станцыі, памочнікі і машыністы цяплавоза — дзеці.

**ФІЛЬМ ПРА САВЕЦКІ
САІУЗ**

Тэлебачанне сталіцы Народнай Рэспублікі Конга паказала кангалезскі кінафільм «СССР — краіна Леніна». Гэты цікавы дакументальны фільм, зняты кангалезскімі аператарамі ў Савецкім Саюзе ў дні падрыхтоўкі да 100-годдзя з дня нараджэння Ул. І. Леніна, раскажа аб ленінскіх мясцінах Масквы і Ленінграда,

а таксама пра сённяшні дзень Краіны Саветаў, жыццё трох гарадоў — Масквы, Ленінграда і Ерэвана. Тэкст да фільма напісаў першы сакратар ЦК Кангалезскай партыі працы Клод-Эрнест Ндала.

**СЯБРЫ З АНГЛІ
У МІНСКУ**

Па запрашэнню Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі ў Мінску на працягу двух дзён знаходзіліся генеральны сакратар Таварыства брытанска-савецкай дружбы Перл Лілі і рэдактар часопіса «Брытанска-савецкая дружба» Джон Моса.

Перл Лілі і Джон Моса пабывалі на Беларускай аўтамабільным заводзе, на Выстаўцы дасягненняў народнай гаспадаркі БССР, аглядзелі мемарыяльны комплекс «Хатынь».

СТАНОК-МЕДАЛІСТ

Спецыялісты маскоўскага завода шліфавальных станкоў сканструявалі агрэгат, які дае магчымасць вырабляць зубарэзны інструмент асабліва высокай дакладнасці.

На нядаўнім Міжнародным лейпцыгскім кірмашы навінка масквічоў атрымала Вялікі залаты медаль. Агрэгат быў куплен проста са стэнда аўстрыйскай станкабудаўнічай фірмай.

Завод ужо выпускаў першую прамысловую партыю агрэгатаў. Іх атрымаў Мінскі трактарны, Таганрогскі камбайнавы, Алтайскі маторны і іншыя заводы краіны.

196 МАРШРУТАў

Удзень і ўначы ажыўлена на перонах Мінскага аўтавакзала. Прыбываюць і адпраўляюцца ва ўсе канцы рэспублікі хуткаходныя аўтобусы.

Вакзал абслугоўвае 123 міжнародныя і 73 прыгарадныя маршруты.

**ЯКІМІ
МЫ СТАЛІ**

У свеце не многа знойдзецца краін, якія за кароткі гістарычны тэрмін дабіліся б такога велізарнага прагрэсу, як Беларусь. Таму падрабязна раскажам аб развіцці нашай рэспублікі за гады Савецкай улады — нялёгкае задача. Сярод навуковай літаратуры на гэту тэму, бадай, найбольш поўнай і ўсебаковай з'яўляецца манаграфія калектыву вучоных Інстыту-

та эканомікі Акадэміі навук БССР «Сацыяльна-эканамічны пераўтварэнні ў Беларускай ССР за гады Савецкай улады». Кніга, якая выйшла нядаўна ў выдавецтве «Навука і тэхніка», уяўляе сабой фундаментальнае даследаванне па карэзных праблемах жыцця беларускага народа.

Аўтары кнігі паставілі мэту раскрыць глыбіню і па-

сядоўнасць сацыяльна-эканамічных пераўтварэнняў у рэспубліцы, паказаць, як быў ажыццёўлен пераход ад капіталістычных да сацыялістычных вытворчых адносін, як разбуралася старое, адквісла і фарміравалася новае, перадавое ў прамысловасці, сельскай гаспадарцы, гандлі, у быцц. Значная ўвага звернута на «савецкага чалавека, як уласніка сродкаў вытворчасці і асноўную вытворчую сілу, як будаўніка камуністычнага грамадства і паўнапраўнага члена асацыяцыі працоўных Савецкага Саюза, як спакойца створаных ім матэрыяльных і духоўных даброт».

Дарэвалюцыйнай Беларусі ўласніцы былі нізкі ўзровень развіцця прамысловасці, цяжкі сацыяльны і на-

цыянальны прыгнёт, непамерна высокія падаткі з насельніцтва, жорсткая эксплуатацыя. «Пэўныя пазіцыі ў эканоміцы дарэвалюцыйнай Беларусі, — гаворыцца ў кнізе, — як і Расіі ў цэлым, захоўвалі рэшткі феадальнага ўкладу, галоўным чынам у сельскай гаспадарцы. Велізарныя зямельныя і лясныя ўгоддзі знаходзіліся ў руках дваранства, беларуская вёска задыхалася ад беззямелья. У 1905 годзе памешчыцкія латыфунды памерам звыш 500 дзесяцін кожная, якія складалі паўпрацэнта гаспадарак, канцэнтравалі 47,3 працэнта зямельных угоддзяў, тады як 78,8 працэнта гаспадарак у сваім распарадэнні мелі толькі 26,3 працэнта зямлі. Захаванне буйнога дваранскага земле-

ЗЯМЛЯ БРЭСТА

Над Бугам і Мухаўцом бушуе чэrvень. Цвітуць каштаны і акацыі, светла-ружовымі кветкамі абсыпаны кусты бэзу, з-пад апаленых каменяў і аплаўленай цэглы выглядаюць фіялкі...

Брэсцкая зямля апранула прыгожае ўбранне для сустрэчы гасцей. А яны едуць кожны дзень, едуць з розных куткоў нашай краіны і з-за рубяжа.

Тысячы экскурсантаў з Масквы і Ленінграда, Кіева і Вільнюса, Рыгі і Львова, Мінска і Віцебска прымае Брэсцкая крэпасць-герой. Побач з ветэранамі Вялікай Айчыннай вайны ўшанаваць памяць яе абаронцаў ідуць юнакі і дзяўчаты, маладыя рабочыя, працаўнікі калгасных палёў, школьнікі. Прыехалі сюды і замежныя студэнты, што навучаюцца ў вышэйшых навучальных установах беларускай сталіцы.

Адзін за адным ступаюць на свяшчэнную зямлю Брэста в'етнамцы, афганцы, арабы, афрыканцы... Затаіўшы дыханне, пасланцы розных кантынентаў слухаюць расказ Тамары Бобінай аб бяспрыкладным гераізме абаронцаў Брэсцкай крэпасці-герой. Многія заносзяць у свае запісныя кніжкі імёны П. Гаўрылава і В. Шаблоўскага, І. Зубачова і Я. Фаміна, Б. Міхайлоўскага і П. Клыпы. У в'етнамскіх юнакоў і дзяўчат на вачах слёзы. Гэты расказ ім яшчэ раз напамінуў аб іх шматпакутнай радзіме, дзе і зараз льецца кроў...

«Выказваем сардэчную ўдзячнасць героям Брэсцкай крэпасці, жывым і мёртвым, тым, хто абараніў мір на зямлі, дзякуючы мужнасці і гераізму якіх мы змаглі прыехаць вучыцца ў Савецкі Саюз», — запісалі ў кнізе водгукаў крэпасці-герой аспірант БДУ імя Ул. І. Леніна Джон Флетчэр Джасціс з Ганы і студэнт універсітэта Серасон Валантэн з Цэнтральнай Афрыканскай Рэспублікі.

Звыш 170 замежных студэнтаў, якія вучацца ў Мін-

ску, толькі за апошнія два месяцы пабывалі на берагах Буга.

А. ЮЗЭФОВІЧ.

АЎТАР СТАНКА— ДЫРЭКТАР КАМБІНАТА

Дзмітрый Пятроў, аўтар новага ткацкага станка, быў упэўнены ў правільнасці ўсіх разлікаў. Адзінае, што яго непакоіла, — гэта прыбор для фарміравання правага пруга дарожкі. Па чарцы ён сам вырабіў мадэль. І яна стала для яго рабочым інструментам, такім жа, як аловак, цыркуль, лінейка.

Першы ўзор не даў жадаемых вынікаў. Зноў пошукі, удакладненні, разлікі. У невялікай майстэрні, дзе стаялі рама і прывод для будучага бесчаўночнага ткацкага станка, з'явіўся цэлы набор такіх дэталей. Зноў даводка, потым зборка ўсіх вузлоў і, нарэшце, першая запраўка станка пражай.

Надышла доўгачаканая мінута. Па аснове папярэдня гнуткага рапіра, уключылася ў работу трубчатая рамка, на таварным валіку паявіліся першыя сантыметры ярка-зялёнай з нэрвовай паласой дарожкі.

Мара збылася. Пасля пяцігадовых напружаных пошукаў станок Пятрова пачаў дзейнічаць. А нядаўна з Камітэта па справах вынаходстваў і адкрыццяў яму прыйшло і аўтарскае пасведчанне.

Дырэктар Віцебскага дыявановага камбіната, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР Дзмітрый Пятроў не толькі добры арганізатар вытворчасці, але і чалавек творчых пошукаў. За 22 гады нязменнай работы на яго рахунку больш як 100 каштоўных рацыяналізатарскіх прапаноў і вынаходстваў. Д. Пятроў — аўтар шматлікавай цяжкай-аўтамата да набіўных машын, яму належыць распрацоўка новага спосабу ўтварэння ворсу ў дыявановых вырабах. І апошняя навінка — гэты станок.

Вынаходніцтва — другая прафесія Дзмітрыя Іванавіча. Ён сам складае чарцяжы сваёй задумы і сам увасабляе іх у метале. У механічнай майстэрні ёсць слясарны варштат з поўным наборам інструменту, дзе Дзмітрый Іванавіч у вольны ад работы час апрацоўвае загатоўкі, вырабляе мадэлі сваіх навінак.

Л. ВІКТАРАЎ.

ПЕСНІ НАД ВЁСКАЙ

Добрая слава ідзе пра калектыв мастацкай самадзейнасці Людзяневіцкага сельскага дома культуры.

Самадзейныя артысты пад кіраўніцтвам дырэктара дома культуры Фёдара Ярмоліча часта радуюць песнямі аднавяскоўцаў і жыхароў навакольных вёсак. У іх праграме вялікае месца займаюць беларускія народныя песні і танцы, песні часоў Вялікай Айчыннай вайны. За пяць месяцаў гэтага года людзяневіцкімі спевакамі дадзена 18 канцэртаў.

І. НОВІКАЎ.

Жыткваіцкі раён.

ЮБІЛЕЙ НАРОДНАГА ТЭАТРА

Мазырскаму народнаму тэатру споўнілася дзесяць год. Урачысты сход, прысвечаны гэтай даце, адбыўся ў новым палацы культуры. За дзесяць год работы тэатр паставіў 24 спектаклі, зрабіў 250 выездаў. У маі 1967 года ён выступаў на сцэне Крамлёўскага тэатра са спектаклем «Раскіданае гняздо» па драме Я. Купалы і быў узнагароджаны медалем Усесаюзнага фестывалю самадзейнага мастацтва, а сем артыстаў атрымалі званне лаўрэатаў.

Пасля ўрачыстай часткі самадзейныя артысты выступілі з прэм'ерай спектакля па раманах І. Мележа «Людзі на балоце» і «Подых навальніцы».

А. КАМАРОЎ.

Два гады назад у пасёлку энергетыкаў Беларускай аэрававіацыі была адкрыта музычная школа. Цяпер у ёй займаецца 96 дзяцей. Тут працуюць вопытныя педагогі. На нашым здымку вы бачыце настаўніцу Ніну ЯКАЎЛЕВУ з вучаніцай Ленай ТАРАШЧУК на занятках на класу фартэпіяна.

Фота І. АСКІРКІ.

ўладання прыводзіла ў Беларусь да значнага аграрнага перанасялення». Людзі ў пошуках сродкаў да існавання пакідалі родныя мясціны, выязджалі ў розныя краіны свету, галоўным чынам у ЗША і Канаду.

Новае жыццё наступіла з перамогай Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. У Беларусі пачалася перабудова сацыяльна-эканамічнай структуры грамадства. Пераход асноўных сродкаў вытворчасці ў рукі працоўных падарваў магучасць эксплуатацыйных класаў. Ленінскі план ператварэння эканамічна адсталай Расіі ў перадавую сацыялістычную адрываўся ад асяродка дзяржавы пачаў паспяхова ажыццяўляцца і на беларускай зямлі. Ужо ў 1936 годзе сацыялістычны сектар БССР

даў 94,9 працэнта нацыянальнага даходу.

У кнізе падрабязна асветляюцца вялікія і складаныя этапы ў жыцці рэспублікі: прыядадзень другой сусветнай вайны, уз'яднанне беларускага народа, вераломны напад гітлераўскай Германіі на СССР, пасляваеннае аднаўленне і развіццё народнай гаспадаркі рэспублікі.

Шэсць раздзелаў кнігі прысвечаны пераўтварэнням у прамысловасці БССР. У іх паказаны шляхі развіцця і ўдасканалення сацыялістычных вытворчых адносін, рост колькасці рабочага класа, сістэма падрыхтоўкі кадраў і змяненне іх прафесійна-структурнай структуры. У кнізе гаворыцца таксама аб новых галінах прамысловасці, аб

развіцці энергетычнай базы, хімічнай вытворчасці.

Падрабязна асветлена развіццё сельскай гаспадаркі рэспублікі, гандлю. У раздзеле «Нацыянальны даход Беларусі і яго размеркаванне» паказана перабудова і ўдасканаленне сістэмы размеркавання і пераразмеркавання нацыянальнага даходу ва ўмовах сацыялізму. Апошні раздзел кнігі прысвечаны шляхам уздыму жыццёвага ўзроўню народа.

За гады Савецкай улады карэнным чынам палепшаны ўмовы працы рабочых, служачых, калгаснага сялянства, іншымі сталі бытавыя і жыллёва-камунальныя ўмовы. Павышэнне рэальнай заробатнай платы суправаджаецца зніжэннем рознічных цен на прамысловыя та-

жылі ў Варшаве двое: Якаў і Марыя Хохі. Як і ўсе варшавяне, хадзілі на Віслу, любаваліся каштанамі на Маршалкоўскай.

І раптам пацягнула сіняе неба над іх мірным дахам. З захаду насоўваліся гітлераўскія полчышчы.

Якаў сказаў жонцы:

— Збірайся!

І вось — шлях на ўсход. Шлях небяспечны, пакутлівы. У натоўпе бежанцаў ідуць і Хохі. Ля вострава Мазавецкага ледзь пераправіліся праз Буг: мост не вытрымаў патоку людзей, падвод, машын — рухнуў. Апошнія метры пераходзілі ўброд. «Хутэй, хутэй!» — білася думка ў галаве Якава. Нарэшце ўсходні бераг.

Беласток. Тут пасяліліся Хохі. Якаў працаваў шафёрам, Марыя — на заводзе. У іх з'явілася дачка Таня. Якраз у гэты час пазнаёміліся Хохі з рускай жанчынай — Валянцінай Солдыравай, жонкай савецкага камандзіра. Жылі па суседству, разам адзначалі святы, сямейныя ўрачыстасці. Парадніла Марыю з Валянцінай і тое, што ў іх амаль адначасова нарадзіліся ў Беластоку дочки. Але Валянціну хутка спасцігла гора — памерла яе дзіця. І цяпер яна не магла без Тані. Дзяўчынка прывязалася да Валянціны і, як і родную маці, называла яе мамай.

У сорок першым — зноў навальніца. Наляцела яна так імкліва, што не здолелі Хохі выехаць з Беластока. Не паспела выехаць і жонка савецкага камандзіра.

У горадзе пачалі гаспадарыць фашысты. Была ўведзена камандантская гадзіна. Крытыя брызентам машыны вывозілі на расстрэл савецкіх людзей. Каб пракарміцца, Хохі хадзілі па вёсках, наймаліся капаць бульбу. Мянjalі рэчы на прадукты.

Аднойчы Валянціна прапала. А калі вярнулася, сказала:

— Я веру вам, таму і звяртаюся за дапамогай. Ці нельга ў вас сустрэцца з нашымі?..

З гэтага дня кватэра Якава і Марыі стала яўкай. Каб адвесці падзэрэнне, людзі, што прыходзілі з лесу, прывозілі бульбу, муку і іншыя прадукты. Іншы раз Валянціна знікала на некалькі дзён.

Аднойчы асеннім вечарам прыйшлі двое. Толькі селі за стол — у дзвярах нямецкі фельдфебель, з якім Якаў падтрымліваў «дружбу».

— Хто гэтыя людзі, Жак? — спытаў ён Якава.

— Сваякі, сёе-тое з вёскі прывезлі. Ёсць і для вас... — паклаў Якаў кавалак сала.

На гэты раз бяда мінавала...

Усё часцей у горадзе грывелі выбухі, гарэлі на станцыі варожых саставы. Наладжваліся ўцёкі арыштаваных гітлераўцамі людзей. А на сценах будынкаў з'явіліся грозныя загады каманданта: «...за дапамогу партызанам — расстрэл!»

Валю западозрылі. Нехта данёс, што яна сустракаецца з невядомымі людзьмі, надоўга прападае з горада. Павестка з гестапа! Уцякаць? Але Якаў заўважыў, што за домам ужо сочаць. Паспрабаваць схавацца — значыць выдаць сябе з галавой. Відаць, Валянціну падзраюць як сувязную партызан. І Хохі рашыліся:

— Ты пойдзеш у гестапа з нашай Таняй. Скажаш, што гэта тваё дзіця. Якая ты сувязная з малым на руках, ці табе бадзяцца па лесе?..

Рызыка была велізарная, і Якаў з Марыяй ведалі, на што ішлі. Калі высветліцца, што Таня не дачка Солдыравай, усім смерць. А калі Валянціну і разам з ёй дзяўчынку адправяць у канцлагер? Аб гэтым было страшна нават падумаць...

Марыя, прыціснуўшы Таню да грудзей, сказала:

— Ідзі з мамай Валяй, — і быццам у апраўданне перад малой, якую пасылала на смерць, дадала: — Так трэба, дачушка...

Валянціна пайшла з малой на руках.

Ішлі гадзіны. Хохі чакалі. У сем вечара не вытрымала маці — кінулася на вуліцу Сянкевіча, дзе знаходзілася гестапа. Стала ля будынка. Многа там было такіх, як яна, са смуткам і жалем у вачах. У восьм гадзін, калі наступала камандантская гадзіна, на няшчасных, разганяючы іх, рушылі гітлераўцы з аўтаматамі. Марыя, стрымліваючы ошданні, вярнулася дадому. Валі не было.

Але чаму не прыходзяць за імі?

Пачуліся крокі. Якаў і Марыя сталі каля сцяны — зараз іх возьмуць. Адчыніліся дзверы — і Валянціна з іх Таняй на руках у знямозе апусцілася ля сцяны.

— Мая выратавальніца, — толькі і сказала маладая жанчына, перадаючы дзяўчынку яе маці.

Валю доўга дэпытвалі, затым кінулі ў камеру, па сценах і падлозе якой стовменілася вада. Жыццё яе было на вялачку. Так было некалькі гадзін. А дзяўчынка, глезячы на страшныя людзей, якія крычалі на яе маму Валю, працягвала да яе ручкі і клікала: «Мама, мамачка!».

Гэта і вырашыла іх лёс. Жанчыну з дзяўчынкай адпусцілі.

Калі быў вызвалены Беласток, Хохі пераехалі ў Гродна, да сваякоў Якава. Там жывуць і зараз. Таня вырасла, скончыла Мінскі інстытут народнай гаспадаркі, выйшла замуж.

Марыя і Якаў Хохі выратавалі не толькі Валянціну Солдыраву — партызанскую сувязную. У іх знайшла прытулак яшчэ адна жонка савецкага камандзіра. Яны хавалі ўцёкшых ваеннапалонных і дапамагалі ім звязвацца з партызанамі.

В. ЯРКІН.

вары і прадукты харчавання. Вялікая катэгорыя насельніцтва вызвалена ад падаткаў, павышана пенсійнае забеспячэнне.

Ва ўмовах сацыялізму важнай крыніцай даходаў насельніцтва з'яўляюцца грамадскія фонды спажывання: бясплатны адукацыя, медыцынскае абслугоўванне, утрыманне непрацаздольных і іншыя формы льгот і выплат. Толькі за навучанне аднаго школьніка дзяржава выплачвае ў сярэднім 90 рублёў, а студэнта—800 рублёў у год. Па забеспячэнню насельніцтва ўрачамі Беларуская ССР, як і СССР у цэлым, займае першае месца ў свеце.

Рост матэрыяльнага дабрабыту жыватворна адбіваецца на росквіце культуры беларускага народа. У рэ-

публіцы густая сетка пачатковых і сярэдніх школ, вышэйшых навучальных устаноў. 490 тысяч спецыялістаў з вышэйшай і сярэдняй адукацыяй працуюць у гарадах і вёсках БССР.

Паспяхова развіваецца навукка. У сучасны момант у БССР дзейнічаюць 53 навукова-даследчыя інстытуты, 27 філіялаў і аддзяленняў навукова-даследчых устаноў. У Акадэміі навук БССР працуе звыш 6 000 супрацоўнікаў, у тым ліку 77 дактараў і 671 кандыдат навук.

Хоць кніга разлічана ў асноўным на вучоных, выкладчыкаў, студэнтаў, лектараў, эканамістаў, яна будзе карысна і для шырокага кола людзей, якія вывучаюць мінулае і сучаснае Беларусі.

С. ПАРТАСЕНАК.

У бібліятэчы газеты «Голас Радзімы» рахуюцца да друку кніжка Леаніда Прокшы «Туман развеецца». Гэта дарожныя нарысы, напісаныя аўтарам у час паездкі ў Англію. Урывак з кніжкі прапануем увазе чытачоў.

МЭР горада Вільям Дай-эр усё ж такі прыняў нашу дэлегацыю. У яго кабінце на каміне побач з партрэтамі каралевы стаяла вялікая крышталёвая ваза.

— Гэта падарунак мэра горада Мінска, — сказаў ён, калі я прадставіўся яму.

Не ведаю, ці заўсёды ваза стаіць на каміне ў кабінце мэра, можа яна была пададзена ў сувязі з нашымі візітамі, аднак гэта быў знак павагі да нашай дэлегацыі.

Я ўручыў лорд-мэру горада альбом Мінска, які ён з

піса «Нева» Аляксандр Папоў. У руках ён трымаў свежы нумар газеты.

— Што-небудзь здарылася? — спытаў я.

У адказ Аляксандр Фёдаравіч паказаў мне невялікую нататку на першай старонцы газеты. «Гарэлка для лорд-мэра» — быў загаловак над нататкай. А далей ішоў яе тэкст:

«Група рускіх наведала муніцыпалітэт горада Ноцінгема і падарыла лорд-мэру Вільяму Дайэру бутэльку гарэлки.

Рускія турысты пажарта-

нім пакоі, дзесьці ў куточку, убачылі невялікі партрэт таго, штостага, Джорджа Байрана, і некалькі рэчаў вялікага паэта.

У парку, па якім некалі хадзіў аўтар «Чайльд Гарольда», я пазнаёміўся з групай англійскіх студэнтаў. Сярод іх былі Галіна Мазурук і яе жаніх Джон.

Галіна Мазурук нарадзілася ў Англіі, але бацькі яе са Слонімшчыны. Дзядзька Галіны Аляксандр Бута разам з дачкой і пляменніцай прыязджаў на Радзіму. Гэта вырашыла лёс Галіны: яна

НОЦІНГЕМ

цікава сцю пачаў разглядаць.

— Мінску, як і Ноцінгему, 900 гадоў, — сказаў я. — Але калі помнікі мінулага стаяць у вашым горадзе некранутымі, то наш горад на працягу гісторыі разбураўся не раз. Асабліва цяжкай была апошняя вайна. Мы ведаем, Лондан і асабліва Коувентры вельмі пацярпелі ад налётаў гітлераўскай авіяцыі. Наша агульнае жаданне, каб такое не паўтарылася ніколі. І гэтаму можа ў значнай ступені спрыяць пабрацімства гарадоў.

У канцы нашай гутаркі я ўручыў мэру ад імя сваіх сяброў сувенірую бутэльку «Белавежскай» і дадаў жартам, што яна настоена на травах Белавежскай пушчы, і, калі піць гэту гарэлку ў меру, яна прыбаўляе чалавеку 50 гадоў жыцця.

Мэр горада ў сваю чаргу падарыў усім членам дэлегацыі кніжку «Ноцінгем» са сваім аўтаграфам.

Потым мы аглядалі залы муніцыпалітэта, дзе засядае савет. Мэр горада выбіраецца на год. Ён не атрымлівае зарплату. Працуе, так сказаць, на грамадскіх пачатках. Гэта на першы погляд выглядае даволі дэмакратычна. А па сутнасці, хто можа год працаваць без грашованага ўтрымання? Вядома, багаты чалавек. І зразумела, такі чалавек, перш за ўсё, адстойвае інтарэсы свайго класа.

Адсюль выступала каралева Елізавета II, — сказаў ён без гонару лорд-мэр, калі мы апынуліся на вялікім балконе з калонамі.

За кароткі час знаходжання ў Англіі мы бачылі ўжо некалькі разоў каралеву па тэлебачанню. У кадры даволі прыгожая жанчына з выпешчанымі рукамі разбірае пошту, гэта павінна азначаць, што яе вялікасць цікавіць жыццё падданных. То зноў тымі ж выпешчанымі рукамі, упрыгожанымі прысцёнкамі, падзявае на галаву свайму напчадку залатую карону. Гэта таксама клопат аб тых жа падданных, каб яны, барані божа, не засталіся ў будучым без манарха. Партрэт каралевы часта можна ўбачыць на старонках газет і часопісаў і не толькі ў Англіі, а і ў Канадзе.

Усё гэта на кожным кроку нагадвае падаткаплацельшчыкам, што 2 мільёны фунтаў стэрлінгаў, якія ідуць з іх кішэняў на ўтрыманне манархіі, маюць нейкі сэнс.

Калі ўжо зайшла гутарка аб каралеве, то можа будзе цікава чытачу даведацца, што яна — самы багаты землеўладальнік у краіне. Каралева мае 380 тысяч акраў зямлі ў Англіі і Шатландыі. Кошт каралеўскай уласнасці ацэньваецца ў 50—60 мільянаў фунтаў стэрлінгаў. Каралева мае тры палацы, яхту, якую абслугоўвае 250 чалавек, свае самалёты, верталёты. Толькі на ўтрыманне каня каралевы выдаткуецца 1 400 фунтаў у год.

На другі дзень, калі мы збіраліся наведаць рэдакцыю «Гардзіен джорнэл», да мяне зайшоў заклапочаны рэдактар ліндаградскага часо-

валі, сказаўшы мэру, што падараная гарэлка дасць магчымасць пра жыць звыш адведзенага яму веку яшчэ пяцьдзесят гадоў, калі ён яе вып'е.

Двое з групы — жыхары Мінска, горада-пабраціма Ноцінгема. Яны падарылі мэру альбом з відамі Мінска».

— Ну і што? — спытаў я.

— Я лічу, што газета прадставіла нас, мякка кажучы, не з таго боку: бачыце, рускія прывезлі гарэлку...

— Ну, дык гэта ж буржуазная газета.

Зразумела, разважалі мы, калі б наша газета дала справядліва аб такой сустрэчы, яна б расказала чытачам, перш за ўсё, аб мэце сустрэчы, асвятліла яе ідэйны бок — умацаванне дружбы паміж гарадамі-пабрацімамі. Аб уручэнні сувеніраў было б сказана між іншым. У буржуазным жа друку тое, што мы называем «між іншым», падаецца ў духу сенсацыі, як самае істотнае. Гэта мае, відаць, сваю мэту — адвесці ўвагу чытачоў ад глаўнага.

А можа такое ў англійскім духу?

Увогуле нас, савецкіх людзей, часам здзіўляў падыход англійцаў да некаторых з'яў. У Ноцінгеме нам прапанавалі наведаць абатства, у якім жыў Джордж Байран. Зразумела, мы з вялікай прыемнасцю прынялі гэтую прапанову.

І вось мы ходзім па залах музея. Під доўга расказвае аб манахах, якія жылі ў гэтым будынку да таго, як яго ў спадчыну ад дзеда атрымаў Байран. Як манахам нязручна было хадзіць па ваду і яны зрабілі сабе праход у сцяне. Потым пайшла гутарка аб Байране першым, другім, трэцім, чацвёртым, пятым... Хто з іх займаў якія пасады, як хадзілі на паляванні. Мы аглядалі зброю, адзенне, партрэты дордаў, генералаў, чыноўнікаў, але нічога не чулі аб вялікім Джорджу Байрану, якога любіць наш народ, творамі якога захапляецца, не сустракалі знаёмага прыгожага твара паэта. І толькі ў апош-

т наступіла ў каледж, каб быць выкладчыцай рускай мовы.

Маладыя англійчане вельмі цікавіліся жыццём Савецкай краіны.

— Вы першы рускі, з якім я пазнаёміўся, — сказаў усхваляваны Чарльз Грэн І, відаць, каб зрабіць мне прыемнасць, расказаў, што яго дзед у першую светную вайну быў разам з англійскай арміяй на поўдні Расіі. Наўны юнак, раскававаючы гэта, відаць, не ведаў, з якой мэтай англійскія салдаты ў час Ішаземнай інтэрвенцыі былі пасланы Чэрчылем у нашу краіну.

На развітанне Галіна сказала мне:

— Маім сябрам вельмі спадабаліся савецкія турысты. І мне гэта прыемна. За маіх бацькоў прыемна. — І дадала: — Дзядзька званіў, вас вельмі чакаюць у Брэдфардзе землякі.

У гэты дзень мы пабывалі ў вышэйшай навучальнай установе, дзе вывучаюць замежныя мовы. Маладая выкладчыца рускай і нямецкай мовы Бэтсі Алян вадзіла нас па школе і, крыху саромеючыся свайго вымаўлення, па-руску расказвала пра сваіх вучняў.

У час цікавай размовы з вучнямі мы не заўважылі, як карэспандэнт «Гардзіен джорнэл» зрабіў здымак. Яго мы ўбачылі ў газеце ўвечары. І подпіс: «Групе рускіх турыстаў, якія прыбылі ў Англію, не патрэбна быў перакладчык, калі яны былі гасцямі навучэнцаў Арнольдскай акруговай вышэйшай школы. На здымку — рускія госці разам з вучнямі школы, якія вывучаюць рускую мову».

Моўны бар'ер — вельмі значная перашкода для ўзаема разумення. Можа таму, што мы размаўлялі без перакладчыкаў, гутарка атрымалася шчырай і прыемнай. Нават было крыху сумна развітвацца з навучэнцамі, якім, відаць, хацелася яшчэ больш пачуць і пазнаць рускіх. Яны доўга стаялі на ўзгорку і махалі ўслед нашаму аўтобусу.

Леанід ПРОКША.

Гэты здымак быў зроблены карэспандэнтам «Гардзіен джорнэл».

ПАЧУЦЦЁ,

Нашы землякі са Злучаных Штатаў бачылі гасцямі хлебарабай каласа імя Кірава Случкага раёна

Іх дванаццаць чалавек. Дванаццаць нашых суайчыннікаў, якія ў складзе першай у гэтым годзе турысцкай групы сяброў «Русскаго голаса» прыехалі са Злучаных Штатаў Амерыкі ў сталіцу Беларусі.

Такія розныя, яны ў нечым вельмі падобныя. Магчыма, гэта падабенства ў тым, што яны аднолькава прагна ўглядаюцца

ў вокны аўтобуса, які імчыць іх па чыстых зялёных вуліцах горада, можа, яно ў шчырых словах захаплення ўсім убачаным, але хутэй за ўсё гэтых людзей аб'ядноўвае тое высакароднае пачуццё, якое прывяло іх на родную зямлю.

— Мне было няпоўных шаснаццаць год, калі я пайшоў з дому на заробаткі, — гаворыць

ПИШУТ ЗЕМЛЯКИ

ПРОЦЕСС ИЗОЛЯЦИИ ПРОДОЛЖАЕТСЯ

В семнадцатом номере «Голосу Радзімы» под заголовком «Больше не могу работать с врагами Родины» была напечатана статья бывшего члена 72-го отдела РООВА из города Детройта. Этот человек в течение 38 лет состоял членом РООВА, при этом он ежемесячно платил членские взносы за каждого члена семьи. И в конце концов он был вынужден покинуть эту организацию вместе со всей своей семьей, потому что руководство в ней в последние годы захватили люди, которые помогают врагам Советского Союза и презирают тех русских, которые здесь, в Соединенных Штатах, защищают от нападков свою Родину, свой народ.

Решение автора статьи является логичным. В Соединенных Штатах и Канаде есть тысячи бывших членов РООВА, которые не пожелали сотрудничать с предателями и покинули эту организацию. Автор дает правильную оценку третьей эмиграции, представители которой сразу же после окончания второй мировой войны, попав в Соединенные Штаты, всячески старались пролезть в самостоятельные материально обеспеченные общества и занять в них ответственные посты с тем, чтобы клеветать на Родину, заниматься всевозможными махинациями и, конечно же, получать солидное жалованье. Эти люди с насмешкой относились к старой эмиграции, заявляя, что мы не умеем жить. Помните, один из таких вновь прибывших считал как-то на собрании свою программу: русские школы в каждом городе, в боль-

ших городах — русские университеты, больницы, дома для престарелых, ежедневные газеты и журналы на русском языке и т. д.

Прошли годы. И теперь некоторые из этих деятелей не хотят знаться со своими земляками. Они материально обеспечены, у них свои дома, свои автомобили. При этом некоторые из них нигде не работают. Возникает вопрос: откуда же у них такие доходы? Известное дело — ведь чуть больше 25 лет назад за предательство им платили марками, а теперь платят долларами. Сам же докладчик получил должность у солидаристов и возглавлял все их группы в Америке. Но теперь среди этих групп начался раскол. Каждая группа в три-четыре человека — уже «освободительное» движение со своим лидером.

Ну-с, а что же мешает им, в таком случае, получить из различных «освободительных» фондов доллары?..

Именно с такой целью эти люди вошли и в РООВА, которое под их нажимом не устояло и присоединилось к другому обществу. А теперь идет борьба вокруг Фармы Рова, считающейся «культурным центром». А ведь вся их культурно-просветительная работа заключается в продаже водки и распространении клеветы. Главным же на Фарме теперь является обманщик и клеветник Денис Горбачевич.

История уже показала истинное лицо этих людей. Процесс их изоляции продолжается.

Старый колонист.

США.

ЯКОЕ АБ'ЯДНОЎВАЕ ЛЮДЗЕЙ

Іван Спасенка. — Спачатку трапіў у Грэцыю. Затым — Балгарыя, Бельгія. І нарэшце, Злучаныя Штаты. Але ў той час пачаўся ўжо эканамічны крызіс і ўладкавацца на больш-менш здавальняючую работу было немагчыма. Вось тады я ўпершыню задумаўся над сваім далейшым лёсам і вырашыў вярнуцца на Радзіму. Але ў сілу розных абставін маім планам не суджана было збыцца. І толькі праз многа год, акладней у 1966 годзе, я змог прыехаць у родныя мясціны. Спадзяваюся, што гэтая паездка суцішыць боль майго сэрца, але атрымалася наадварот. Вярнуўшыся ў Штаты, я пачаў сумаваць яшчэ больш. Чым бы я ні займаўся — працаваў, сустракаўся з сябрамі, адпачываў, увесь час у думках вяртаўся да роднага дома і блізкіх людзей. І вось мы з жонкай зноў тут.

Іван Пацярайка, кіраўнік групы, таксама не ўпершыню наведвае нашу краіну, і яго гэтак жа, як і І. Спасенку, пасля кожнай паездкі ў СССР яшчэ больш цягне на Радзіму.

— Упэўнены, гаворыць ён, што калі б урад ЗША дазволіў пераводзіць пенсіі ў Савецкі Саюз [дарэчы, СССР — адна з краін, куды не пераводзіць пенсіі са Злучаных Штатаў], шмат хто са старых эмігрантаў назаўсёды прыехаў бы сюды. А так нікому не хочацца абцяжарваць родных.

У словах старога эмігранта адчуваўся боль за тое, што малядыя гады прайшлі на чужы-

не, што цяжкай працай ён узабагачаў краіну, якая так і не стала сваёй.

Турысты, якія чуюць яго словы, цяжка ўздыхаюць: кожны ў гэтую хвіліну успамінае сваё жыццё, усё, што наканаваў горкі лёс за акіянам.

— А я вось упершыню прыехаў у СССР, — гаворыць Вільям Немец. — Мая радзіма — Злучаныя Штаты, але я заўсёды цікавіўся вашай краінай і вашымі людзьмі. Магчыма таму, што многа чуў аб гэтым ад сваёй жонкі, бацькі якой паходзіць з Беларусі. Яна ўжо двойчы прыязджала ў СССР, а зараз сказала: «Біл, ты абавязкова павінен пабыць у Савецкім Саюзе. Я ўпэўнена, што таме там спадабаецца». І яна не памылілася. Я ў захапленні! Асабліва мне спадабаліся беларусы, працавітыя, гасцінныя, сардэчныя людзі. Мне хацелася, каб усе амерыканцы ведалі аб вашай краіне столькі добрага, колькі ведаю я, тады паміж нашымі народамі было б поўнае ўзаемаразуменне.

За час знаходжання амерыканскіх турыстаў на беларускай зямлі яны наведвалі мемарыяльны комплекс «Хатынь». Моўчкі аглядалі нашы суайчыннікі сімвалічныя могілкі 136 беларускіх вёсак, сцёртых з твару зямлі гітлераўскімі захопнікамі і не адроджаных пасля вайны. Каля урны з надпісам «Рудня» доўга стаяў Яфім Сушчык. Ён украінец. У яго мясцовасць таксама ёсць вёска з такой назвай. Магчыма, і яе ў час вайны зруйнавалі фашысты.

Плача Яфім, не хаваючы слёз і іншыя члены групы. Да гэтага часу многія з іх толькі чулі аб той трагедыі, якая адбылася на беларускай зямлі крыху больш за чвэрць стагоддзя назад. І сустрэча са страшнай праўдай вайны ўразіла іх.

Турысты са Злучаных Штатаў былі гасцямі Беларускага таварыства па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом. На прыёме, наладжаным у іх гонар, выступіў рэдактар газе-

ты «Голас Радзімы» В. Мацкевіч, які раскажаў аб мінулым і сучасным нашай рэспублікі. Выдатным пацвярджэннем яго слоў быў хронікальна-дакументальны фільм «Штрыхі да партрэта», паказаны гасцям. Моцнае ўражанне зрабіў на землякоў таксама фільм «Кветкі ў снежні», прысвечаны ўрачыстам у гонар 50-гадовага юбілею БССР.

Цікавымі былі экскурсіі групы «Русского голоса» на Мінскі

гадзіннікавы завод і ў калгас імя Кірава Слуцкага раёна.

Знаёмства турыстаў з беларускай зямлёй працягвалася амаль тыдзень. З гэтага артыкула чытачы даведаліся толькі аб некаторых сустрэчах, што адбыліся ў першыя дні знаходжання гасцей у Мінску. Аб тым, дзе яшчэ пабывалі члены групы, з кім сустракаліся, што бачылі, мы раскажам у наступных нумарах.

Ул. МЯЛЕШКА.

Члены турэцкай групы сяброў «Русского голоса» Іван ПАЦЯРАЙКА, Зінаіда і Іван СПАСЕНКА ў Мінску. Фота А. КАЛЯДЫ і К. ЯКУБОВІЧА.

ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

АЙЧЫНА НЕ ЗАБЫВАЕ ПРА НАС

Дарагія сябры! Нядаўна атрымалі высланую замі кніжку «Беларусь—любоў мая». Гэта дарагі падарунак для нас. Ад душы дзякуем за прынесеную радасць. Вось толькі баліць сэрца, што не можам пабыць на роднай зямлі, паглядзець на ўсе сваімі вачыма, палюбавацца ўнукамі і праўнукамі, мілай Айчынай, новым жыццём народа. Здароўе з кожным годам усё пагаршаецца.

Але нягледзячы на ўзрост, мы з вялікай радасцю і ўздывам святкавалі Ленінскі юбілей. Разам з намі яго сустракалі і ўсе шчырыя сябры нашай Радзімы. Для нас імя Леніна непарыўна звязана з рэвалюцыяй. Мы добра памятаем

цяжкія часы нашай Беларусі, памятаем, якой яна была да рэвалюцыі, у якой галечы і бяспраўі жылі людзі. У былыя часы нават тыя, хто быў пісьменны, не маглі чытаць на сваёй роднай мове, таму што на ёй нічога не друкавалася. А цяпер мы за акіянам, за тысячы кіламетраў ад роднай зямлі, чытаем сваю беларускую газету, кнігі, якія вы нам прысылаеце. Прыемна думаць і адчуваць, што Айчына не забывае нас, закінутых лёсам на чужыну.

М. ПАЎЛЮКОВІЧ.

Бразілія.

ЗНОЎ НА «БАЛТЫЦЫ»

У Лондане на борт савецкага лайнера «Балтыка» падняліся 400 юных турыстаў: хлопчыкі і дзяўчынкі ва ўзросце трынаццаці — семнаццаці год. Гэта школьнікі са сваімі выкладчыкамі з розных гарадоў Англіі.

— Добры дзень! — па-руску вітаў афіцэраў і матросаў маляды выкладчык.

Яго твар здаўся мне вельмі знаёмым. Зразумела! Ён быў на судне і ў мінулым годзе. Выкладчык англійскай мовы Томас Глінмор, які ўзначальвае групу школьнікаў з маленькага гарадка Кліўдона на заходнім узбярэжжы Англіі, удакладніў:

— Гэта не другое, а чацвёртае маё падарожжа на «Балтыцы». Круізы на савецкіх чэлаходах надзвычай папулярныя ў Англіі. У нашай школе вучацца 700 чалавек. Больш за дзвесце школьніц і школьнікаў ужо зрабілі падарожжа на «Балтыцы».

— У нашай школе навучэнцы праяўляюць вялікую цікавасць да Савецкага Саюза, — раскажвае настаўнік. — Пасля кожнага круіза мы наладжваем спецыяльныя выстаўкі аб паездцы ў Савецкі Саюз. Мы змяшчаем фатаграфіі кожнага падарожніка, робім стэнд з фатаграфіямі аб паездцы, выстаўляем сувеніры, вучні пішучы сачыненні аб незабыўных днях. Гэтыя выстаўкі карыстаюцца поспехам у нашым горадзе.

— Спадзяюся, гэта ваша не апошняе падарожжа на «Балтыцы»? — спытаў я Томаса.

— О, не! Ужо цяпер вялікая група вучняў нашай школы набыла білеты на «Балтыку» на 1971 год. Да новых сустрэч!

Е. КУНЦЫН,
пасажырскі памочнік капітана.

Голас Радзімы

№ 24 (1133)

Самы дарагі гасць

«Справа № 4 па пошуках асоб, якія страцілі сувязь з роднымі» — так афіцыйна называецца гэта тоўстая папка. Уверсе чытаю: «Пачата 16 красавіка 1969 года. Закончана 21 снежня 1969 года».

...Шоў канец 1941 года. Сямігадовая Шура Смірнова жыла ў адной з вёсак на Пскоўшчыне. Бацька пасля ранняга ляжання ў шпіталі, маці і старэйшага брата Віктара цяжка хворых адправілі ў бальніцу. Дома засталася чацвёрта малых. Есці не было чаго, і Шура як старэйшая пайшла ў суседнія вёскі, каб здабыць якой-небудзь ежы. Хадзіла, пакуль не заблудзілася. Неяк вечарам выйшла на незнаёмы паўстанак і села ў пасажырскі поезд. У Оршы Шуру адправілі ў дзіцячы прыёмнік, дзе падрабязна распыталі, хто яна і адкуль. Але дзіўчынка здолела назваць вёску, ды і то не зусім упэўнена, і прозвішча. Ні раёна, ні вобласці яна не ведала.

Хутка Шуру Смірнову адправілі ў Брэсці дзіцячы дом. Тут яна вучылася, а затым скончыла Магілёўскую

ніколу фабрычна-заходскага навучання і стала будаўніком. Першы запіс у працоўнай кніжцы з'явіўся ў Мыцішчах пад Масквой, дзе дзіўчына ўзводзіла высотныя будынкі. Потым на цаліне будавала элеватары. Праз некалькі год Шура Смірнова зноў вярнулася ў Брэст. У будтрэце № 8, куды яна прыйшла ўладкоўвацца на работу, ёй прапанавалі працаваць на пінскіх новабудулях. У Пінску выйшла замуж. Цяпер у яе растуць два сыны: Сярожа і Ігар. Жывуць Федаровічы ў новай кватэры.

Усе гэтыя гады Шуру не пакідала надзея адшукаць бацькоў, братоў і сясцёр. Яшчэ ў дзіцячым доме прасіла яна работнікаў міліцыі дапамагчы ёй. Але пошукі не далі вынікаў. Занадта ўжо мала памятала яна.

І вось вясной мінулага года Шура зноў пачала пошукі. Напісала падрабязную заяву. Начальнік пашпартнага стала Аляксандр Грышкевіч разумеў, што надзея на поспех мала. Але ўсё ж склаў падрабязны план пошукаў. Ён разаслаў запыты ва ўсе вобласці Беларусі, ці няма на іх

тэрыторыі вёсак Садзібы або Насадзібы. Так сямігадовая Шура Смірнова назвала сваю вёску. Адзін за другім прыходзілі адмоўныя адказы. Тады было вырашана змясціць Шурыну фатаграфію ў рэспубліканскай газеце. І зноў маўчанне. Аляксандр Дзямянавіч накіроўвае пільны ў Оршу і просіць прыслаць дакументы дзіцячага прыёмніка. Можна, у апытальным лісце дзіўчыны знойдзецца якая-небудзь незаўважаная падрабязнасць.

Інтуіцыя не падвяла вопытнага работніка міліцыі. Аказваецца, Шура памятала, што непадалёк ад іх вёскі быў горад Сакольск. Можна гэта і ёсць Сакольскі або падобны раён? Зноў пачынаецца перапіска. На гэты раз запыты ідуць ва ўсе суседнія з Беларуссю вобласці. Дзесяць адказаў зноў адмоўныя, а вось адзінаццаты... Пскоўскае абласное ўпраўленне Міністэрства ўнутраных спраў паведаміла, што на тэрыторыі вобласці ёсць Нова-Сакольніцкі раён і ў ім вёска Садзібы. У сям'і Мікалая і Яўгені Смірных сапраўды 25 год назад прапала дачка.

Па тэлефоннаму званку з міліцыі Шура здагадалася, што можна чакаць добрых вестак. І не памылілася. У пільнае ўказваўся адрас не толькі бацькоў, але і братоў, сясцёр.

Нарэшце адбылася хваляючая сустрэча з роднымі.

— Многа было слёз, — раскажвае Аляксандра Мікалаеўна, але ж гэта слёзы

і часця. Аказваецца, мяне ў сям'і даўно аплакалі. Нехта з аднавяскоўцаў сказаў пасля майго знікнення, што ваўкі ў лесе нападлі на некалькіх дзіцяцей і загрызлі іх. Паступова бацькі прызвычаліся да думкі, што мяне няма ў жывых. Таму і не шукалі. Многа мы гаварылі аб добрых людзях, якія доўгія гады клапаціліся пра мяне, дапамагалі. Гэта выхавальніца дзіцячага дома Аляксандра Баранова, майстар ФЗН Якаў Андрэвіч (прозвішча не памятаю), першы мой брыгадзёр-будаўнік Рыгор Волкаў і іншыя. Колькі яны аддалі мне чалавечай цеплыні і пяшчоты. А вось пачытайце пільнае з Бабруйска...

Аб ім трэба раскажаць больш падрабязна. Калі ў газеце з'явілася паведамленне аб тым, што Шура шукае сваіх родных, першымі на яго адгукнуліся пенсіянеры муж і жонка Ганчаронкі. Яны пісалі, што ў вайну страцілі ўсіх родных і просіць Аляксандру і Вячаслава лічыць іх сваімі прыёмнымі бацькамі. Пенсіянеры запрашалі ўсю сям'ю Федаровічаў пераехаць да іх жыць або хоць прыехаць пагасціць. У навагодняй віншавальнай тэлеграме Аляксандра Мікалаеўна паведаміла сваім новым сябрам аб тым, што знайшла родных, і абяцала абавязкова наведаць Ганчаронкаў.

І, зразумела, цяпер самы дарагі гасць у сям'і Федаровічаў начальнік Пінскага пашпартнага стала Аляксандр Грышкевіч.

С. ШАПРА.

Галасы Панямоння

Зямлі, па якой нясе свае сінія хвалі Нёман, пашанцавала на літаратурныя таленты. Адсюль пайшла ў свет паэтычная слава геніяльнага Адама Міцкевіча. Тут нарадзіўся заснавальнік крытычнага рэалізму ў беларускай літаратуры Францішак Багушэвіч. З Гродзеншчынай непарыўна звязана жыццё і творчасць выдатнай польскай пісьменніцы Элізы Ажэшкі. З мясцін, «дзе бары над Нёманам шумяць», паходзіць першая беларуская паэтка, палымная пяснярка рэвалюцыі 1905 года Цётка, у Гродна прайшлі дзіцячыя гады Максіма Багдановіча, зоркі першай велічыні ў нашай паэзіі. У Прыніманскім краі пачыналі свой літаратурны шлях Валянцін Таўлай, Міхась Васілёк, Піліп Пестрак, Янка Брыль.

Выдатныя традыцыі сваіх славурых землякоў з гонарам працягваюць сучасныя літаратары Гродзеншчыны. У складзе абласнога аддзялення Саюза пісьменнікаў БССР, створанага ў 1964 годзе, адзін з буйнейшых беларускіх празаікаў Васіль Быкаў. Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны, ён піша ў сваёй аўтабіяграфіі: «Часам я думаю, што чалавецтва яшчэ не да канца ўсвядоміла, чаго яно пазбылося ў мінулай вайне, што набыло і колькі каштавала тэя яго набыткі... Як нялёгка давалася яна нам — наша перамога, аб гэтым яшчэ не сказалі ўсяго ні гісторыя, ні мастацтва». «Альпійская балада», «Трэцяя ракета», «Жураўліны крык», «Пастка» і іншыя аповесці В. Быкава — важкі ўклад у вялікую праўду аб вайне. Амаль паўсотні кніжак пісьменніка выйшлі на 22 мовах свету агульным выразам 7 мільёнаў экзэмпляраў. Па яго творах пастаўлены тры кінафільмы і балет.

Паэтычныя зборнікі «Дзявочае сэрца», «Нёман ідзе»,

«Запаланкі» гродзенскай настаўніцы Дануты Бічэль-Загнетавай поўныя вяршай любові да роднага краю, да яго людзей, працавітых, прыгожых і сціплых. Нядаўна ў выдавецтве «Беларусь» выйшаў новы зборнік паэтэсы — «Грыб-парасон».

Гродзеншчына, яе слаўнае мінулае і сучаснае жыццё, якое часам аказваецца багацейшым і прыгажэйшым за легенды, — над гэтай тэмай ужо многа год працуе Аляксей Карпук. Пісьменнік наогул патрабавальна ставіцца да сваёй працы. Напрыклад, апавесць «Данута» ён перапісаў 30 разоў. А. Карпук — аўтар зборнікаў апавесцей і апавяданняў «Пушчанская адысея», «Дзве саны», «У адным інстытуце».

Членамі Гродзенскага аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі з'яўляюцца таксама пенсіянер Міхась Дуброўскі, загадчык навучальнай часткі сярэдняй школы ў Солах Мар'ян Дукса, літаратурны супрацоўнік слонімскай райгазеты Анатоль Іверс.

Вакол аддзялення групуюцца цэлы шэраг таленавітых аўтараў. Сярод іх супрацоўніца Гродзенскага тэлебачання Вольга Іпатава. Яе зборнік вершаў «Раніца» ўжо атрымаў прызнанне чытачоў. Зараз В. Іпатава заканчвае работу над гістарычнай апавесцю аб Еўфрасіні Полацкай. Тры кніжкі нарысаў выдаў работнік абласнога радыё Аляксей Снілаў. Для дзяцей піша празаічныя творы настаўнік Жытамлінскай школы Змітрук Гаўрылаў. Барыс Клейн, дацэнт Гродзенскага медінстытута, — аўтар некалькіх зборнікаў нарысаў пра выдатных людзей Гродзеншчыны мінулага стагоддзя. У Зельве жыве паэтка Ларыса Геніуш. Некаторыя вершы, якія ўвайшлі ў яе зборнік «Невадам з Нёмана», друкаваліся на старонках «Голасу Радзімы». Часопіс «Нёман» змясціў серыю выдатных нарысаў работніцы будтреста Веры Вернігор. Свае апавяданні, вершы, нарысы друкуюць у газетах і

часопісах выкладчык Гродзенскага музпедучылішча Валянцін Чэкін, супрацоўніца шчучынскай газеты Марыя Шаўчонак, інжынер Алег Наважылаў, настаўнік Іван Ушчарэнка і многія іншыя.

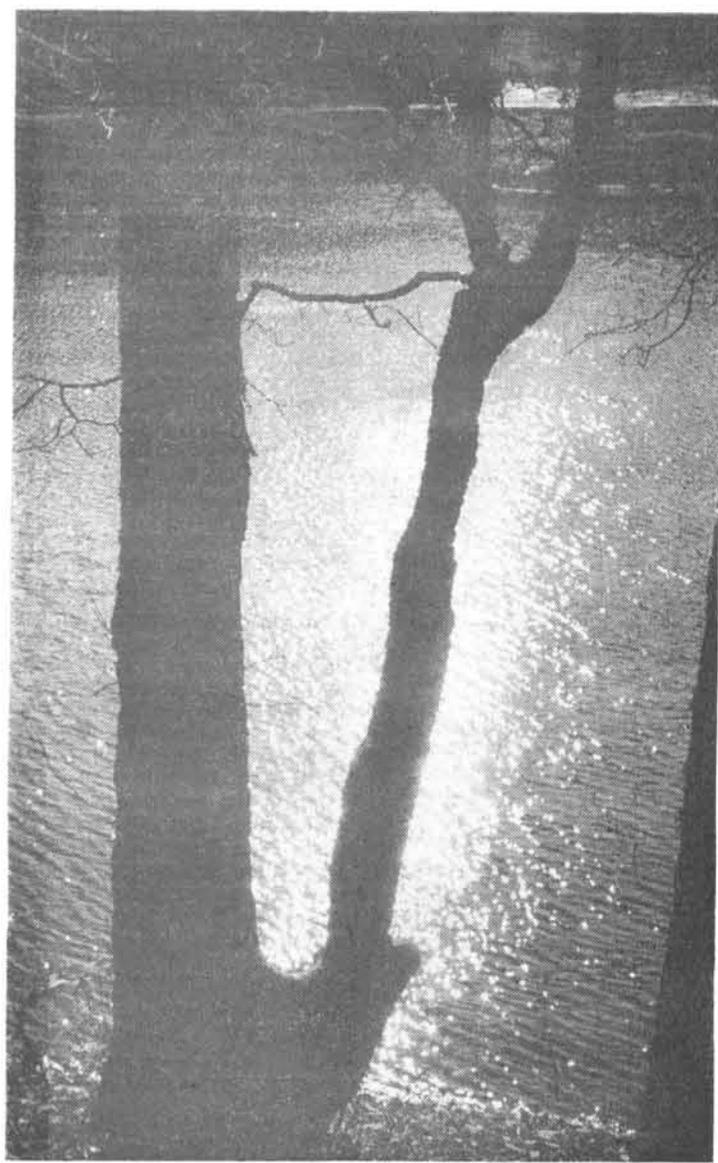
Як бачым, шырокая плынь творчасці захапіла вялікую колькасць людзей, па штодзённай сваёй прафесіі далёкіх ад літаратуры. Многія з іх робяць першыя крокі на царністым шляху паэзіі і прозы і, зразумела, маюць патрэбу ў пастаяннай увазе і парадзе. Усё гэта маладыя аўтары знаходзяць у мясцовым аддзяленні Саюза пісьменнікаў, якое размяшчаецца ў доме, дзе калісьці жыла Эліза Ажэшка.

Тут раз-два ў месяц праводзіцца пасяджэнні, на якіх абмяркоўваюцца творы мясцовых аўтараў. Часам такія пасяджэнні праводзяцца сумесна з самым вялікім літаб'яднаннем вобласці, якое існуе пры «Гродзенскай праўдзе». Раз у месяц газета дае літаратурную старонку, дзе побач з ужо вядомымі імёнамі звычайна з'яўляюцца новыя. Літаб'яднанні існуюць пры Гродзенскім педінстытуце, пры гарадскім палацы піянераў, пры кожнай раённай газеце (а іх у вобласці 19).

Як правіла, і пісьменнікі Гродзеншчыны, і іншыя літаратары, што прыязджаюць у Прыніманскі край з розных абласцей Беларусі, з РСФСР, Літвы, Узбекістана, Польшчы, Балгарыі, сустракаюцца з чытачамі. Толькі за апошнія чатыры гады адбылося не менш чатырох тысяч такіх сустрэч.

Але самая жаданая сустрэча — гэта спатканне з новай кнігай. Яе з нецярплівасцю чакае чытач. І ёсць усе падставы меркаваць, што гродзенскія паэты і празаікі, вядомыя і пачынаючыя, спраўдзяць гэтыя спадзяванні. Яны яшчэ не раз парадуюць чытачоў добрымі кніжкамі, якія папоўняць багатую скарбніцу літаратурнай Гродзеншчыны.

Т. РЭУТОВІЧ.

Возера Свіцязь.

Фота В. ДУБІНКІ.

Мар'ян ДУКСА

Вучоны, як лучыну, шчэліць атам,
Гудзе зямля, бы гарадскі гудрон.
А ружа ружавее каля хаты,
Прыпаўшы сваёй шчочкай да акон.
Я на ракеце ўцякаю з дому,
Аблюбаваўшы ў космасе куток.
А пад рукою ціха, па-зямному
Мурлыкае і лашчыцца каток.
І свеціць сонца нада мною шчыра,

Міргаюць росы з маладой травы.
Хоць век дваццаты, у далёкі вырай
Збіраюцца ў высях журавы.
Люблю жыццё я пад Шляхамі Млечнымі!
Хоць на зямлі і мудрацом сльву,
Я перад тым, што роднае і вечнае,
З пашанаю схіляю галаву.

ПРАДСЛАВА

УРЫВАК З ГІСТАРЫЧНАЙ АПОВЕСЦІ ПРА ЕЎФРАСІННЮ ПОЛАЦКУЮ

Рана засынаў княжацкі двор. Здаецца, зусім нядаўна сцяпнела, а ўжо ўсюды цішыня. І ўсё роўна якім доўгім здаецца шлях ад яе святліцы да сяней. Праз грывіцу праходзячы, Прадслава яшчэ раз благаславіла бацькава паляванне: змарыўшыся, грывіні спалі, нават добра не павячраўшы. А звычайна тут у гэты час яшчэ шумна — ідзе пір. На сталах і мяса, і рыба, і сыры розныя — шчодра выплачваюць бацьку даніну ягоныя селішчы ды вёскі. Так і ходзяць лыжкі, карчагі ды браціны. І бацька тут — вясёлы, п'янаваты. Любіць ён піры. «Вялікім князем» называюць яго тут хаўруснікі, і таму задае ён такі пачастунак ледзь не кожны вечар.

Успомніўшы пра бацьку, Прадслава ўздрыгнула і яшчэ шчыльней загарнула ў пурпурны, з брыльянтавай засцэжкай пласч — падарунак маці. Цікава, што будучы рабіць бацькі, дазнаўшыся пра яе сённяшні выхад? Матка, канешне, будзе моўчкі плакаць у сваёй святліцы. Яна стала зусім чужая даччы, але ўсё ж адчувае сябе маці. А бацька? Больш за ўсё спалохаецца за свой гонар. Баіцца, каб не паднялі яго сям'ю на смех.

Асабліва асцерагаецца брата Барыса, вялікага князя полацкага. Той не прапусціць нічога, за што можна было б папінуць. А сам сваю дачку Янку сцеражэ, як скарб вялікі. За агародку не выпускае. Колькі слёз выплакала Янка на яе плячы — замуж ей хочацца. Ды бацька не дазваляе. Вырасшы прысвяціць дачку богу. Каб замольвала Янка ў манастыры грахі яго, каб дзень і ноч прасіла захаваць бацьку ад братаў яго — Давіда Віцебскага ды Глеба Мінскага. Таму і баіцца князь Барыс выпускаць Янку адну, што ведае — не адзін баярын малады марыць аб тым, каб умыкнуць Янку на гарачых конях ды далей ад бацькі суромага завезці. Толькі ў святую Сафію і ходзіць яна, і то некалькі грывіняў следам ідуць. А пра пляменніцу не раз казаў Барыс, падціскаючы тонкія вусны: «Разумная яна ў вас! Але ж не варта жанчыне такую волю даваць да пясціць так. А то прымеш праз яе сорам вялікі».

Уявіўшы сабе хітры, зрыты воспінамі твар дзядзькі, Прадслава ледзь не павярнула назад. Але глянула на чалядніцу, што негарэпка шыбавала ўперадзе, і зноў паскорыла

крок.

Вось яны ўжо за гарадскімі сценамі. Ціха і цёмна на бязлюднай дарозе. Уперадзе, над чорным няроўным сілуэтам блізкага лесу, узнімаўся вялізны чырвоны маладзік. Упершыню бачыла Прадслава ноч. Дома клаліся рана, калі толькі пачынала цямнець. Праўда, яна яшчэ чытала пры свячы. Ды ўсё роўна, хіба многа ўбачыш з вузкага акна святліцы? Кавалак зорнага неба ды двор. А цяпер яна ішла па цёплай яшчэ дарозе, твар элэгку халадзіла вільготным подыхам недалёкай Дзвіны, і сама сабе здавалася бездапаможнай і маленькай у гэтай неабдымнай прасторы. Звычайныя дрэвы выглядалі цяпер мнагарукімі чудзішчамі, яны цягнулі свае рукі да яе — чэрнуха-чорныя, аблітыя чырванаватым святлом, а зоркі спусціліся нізка і былі вялізнымі, жывымі.

Аднекуль збоку раптоўна пачулася песня. Яна ўсё шырылася, і вось ужо бліснула святло. Некалькі крокаў, і дзяўчаты выйшлі на шырокую лясную прагаліну. Яркі гарэла вогнішча, пастрэльвала вугельчыкамі. Дзяўчаты ў саматканых андараках, зрэбных кашулях з

металічнымі недарагімі грыўнамі на шыях і хлопцы ў выштых кашулях вадзілі вакол яго карагод.

Брачыслава спынілася. — Пойдзем туды? — а сама ўся цягнулася да песняў, вяселля.

— Ідзі адна, я пагляджу адсюль.

Прадславу балюча ўкалола тое, што тут, у лесе, халопка гаварыла з ёй, нібы з роўняй. Але тая не звярнула ніякай увагі на твар гаспадыні. Пырхнула птушкай да вогнішча. Прадслава прыслала на сухі невысокі пняк. Некалькі дрэў засланялі яе ад поглядаў, а сама яна бачыла ўсіх, хто быў на прагаліне. Дзівілася яна сама сабе — якія вясёлыя, адкрытыя твары ў іх. І зусім непадобны да тых, хто прыходзіць да князя або прывозіць яму палюддзе — няма ні загнанасці ў вачах, ні прыніжанасці.

І Брачыслава з імі. Расчырванелася. Трымае яе за руку нейкі хлопец, а ў яе ўсмешка з вуснаў не сходзіць. А як спявае! І песні тут зусім другія, чым дома, — імклівыя, жартоўныя. Ад іх і самой спяваць хочацца, і бегаць тут ля вогнішча, і скакаць.

А вунь высокі, даўгавязы чалавек так смешна, па-жураўлінаму раскінуў ногі і рукі, скачучы над полымем што дзяўчына, забыўшыся на ўсё, звонка рассяялася. І здрыганулася ад нечаканасці — перад ёй стаяў Раман. Чырвоныя вод-

бліскі агню лажыліся на ягоны твар. Радасць, неўтайманая дзіцячая радасць была на ім.

— Вось добра, што свята... і ты тут.

— Паганскія ігрышчы святая царква забараняе, — сказала Прадслава, апусціўшы галаву, каб не бачыць гэтай ягонай радасці.

— Паганскія? Дурненькая ты. Нашы багі добрыя, таму яны не на небе, а на зямлі жывуць з намі. Пойдзем, я табе пакажу іх.

Не чакаючы адказу, узяў яе за руку. І дзіўна было Прадславе, што яе, княжацкую дачку, вядзе, як роўную, за сабой нізкі чалавек. Але самае нязвычайнае, ад чаго кружылася галава, было тое, што ёй, не жадаўшай нават зірнуць ні на аднаго з князёў-жаныхоў, было невыказна-добра і трывожна з гэтым русавалосым хлопцам у лапцях.

А ён ішоў па лесе, нібы гаспадар. Прыгнаў галіны, дакранаючыся да іх, нібы да жывых. І Прадславе ўжо зусім не страшна было цемры, яна ішла побач з Раманам, і сном здаваўся дотык дужага гарачага пляча.

Вузкая сцяжынка прывяла іх да Дзвіны, і яны сталі проста над абрывам. Над імі вісеў маладзік. Ён ужо быў невялікі, як сярэбраная грыўна. Унізе блішчэла і пералівалася, як дарагая плашчаніца, водная гладзь.

Уладзімір ШУРПА

БАЦЬКУ

На блін ржаны
мукі з паўжменькі
І, як раскоша,
сала брус, —
Вось аб чым марыў
ты маленькі,
Давераснёўскі беларус.
Не раз галодны ты і ў святы
Глядзеў тайком
на панскі склеп.
І перш, чым словы
«мама», «тата»,
Запамінай ты
слова «хлеб».
Не знаў цаны
жыццёвым ласкам,
Бо нарадзіўся жабраком.
Кар'еру пачынаў падпаскам,
Бясахлебным скончвай
батраком.
Калі ж Усход заззяў
ў ваконцы.

Сустрэў, як новы дзень,
калгас.

Адкрыў нам шлях
насустрэч сонцу,
Аднак ты сам, як свечка, згас.

Але жывеш у пакаленні
Дзяцей, свабодных ад прынку.
І сёння цёплым словам «Ленін»
Здзіўляе твой маленькі ўнук.

Час новы ўсё пераіначыў:
Стаў светлы гмах,
дзе быў астрог.

Твой сын
сваіх дзядоў не бачыў,
Затое ўнучак
знае трох.

Цябе не лічым мы памёршым,
Тваё імя ў сям'і жыве,
Але, прабач, дзядулем
першым

Сыноў мой Леніна заве.

Данута БІЧЭЛЬ-ЗАГНЕТАВА

Са зборніка «Грыб-парасон»

РОДНЫ КУТ

У майго малага сына
Есць цудоўная краіна
Між лугоў-мурагоў,
Між пахучых красак.
Тут вароты з пірагоў
А платы — з казак.
Тут малочны ручаёк
Каля хаткі працёк.
Бульбу воўк таўча.
Ліс аладкі пяча.
Мішка сыну носіць мёд.
Агарод
Поле крот.
Тут пунсовыя суніцы
Самі сыплюцца ў рот.
Кошка ў вышай спадыцы
Круціць дзіўны калаўрот.
Калаўрот прадзе не ніці,
Баіць баечкі —
Засыпаечкі.

ЧАМУ ВОЗЕРА ЗЯЛЁНАЕ!

Па зялёным возеры
Нас чаўны развозілі.
Чаму ж яно зелена!
Бо жабкамі заселена.
Возера-зялёнка —
Жабчына пялёнка.

СЛОН СНІЎ СОН

У зьярыцы сумны слон
Сніў такі салодкі сон:
Быццам ноччу экскаватар
Падчапіў яго лапатай,
І павёз аж на экватар,
Дзе жыве ягоны тата.

САКАВІК

Сакавік дзяцей пацешыў:
На сокі вядзёркі вешаў,
З сокам
Поўныя прынёс, —
Пачастунак ад бяроз.

Валентин ЧЕКИН

Он в любви
отгореть не успел,
Русый парень чубатый,
И сынишку не смог
Посадить на большую ладонь.
Негасимо горит,
словно жаркое
Сердце солдата,
У кургана высокого
Вечный огонь.

Горя нет,
если гаснут
На небе звёздные гроздыя:
Просто свет их холодный
Свое отслужил.
Сколько ж
вдовьего горя,
Когда зажигаются звезды —
Звезды
Солдатских могил...

— Тут недзе жыве мая знаё-
мая русалка, — шапнуў Раман.
Ціхі плёскаць раздаўся на ра-
цэ.

— Яна заўсёды падганяе да
мяне рыбін. Яна добрая. Калі
плаваю, жартуе. Пырскаяе з-за
кустоў. Але хутка Троицян
дзень. Адсвяткуюць яго — і ка-
нец гульням іхнім. Пачнуць з
дрэваў падаць.

— І што ж яны, забіваюцца
тады?

— Ну, так, у нас жа нават
спяваюць на Троицу:
Русалачкі, зямляначкі,
На дуб лезлі, кару грызлі,
Зваліліся, забіліся.

— Шкада яе, твайёй русалкі.
— Нічога. Яна вясной зноў
ажыве. Прыдзе на старое
месца. А вось там, пад старым
дубам, жыве лясун. Ён
насмешнік, але калі пакінеш
яму арэхаў у дупле, ніколі не
кране. Чуеш, ён гаворыць ел-
камі, каб яны цябе не калолі.

— Прадславе здавалася, яна са-
праўды чуе нейкія сказы, аб-
рыўкі слоў. Яна раптоўна па-
верыла Раману, гэтай сярэб-
най начы. Тут гаварылі дрэвы,
густа пахла хвойя і жылі доб-
рыя, незвычайныя істоты, пра-
якія — Прадслава цяпер помні-
ла гэта — казалі ёй бабка
Рагнеда. Бабка так і не стала
спраўднай хрысціянкай. Яна
хадзіла ў храм, але ў цераме
стаялі не іконы, а драўляны
бог Сварог, маленькі і пачар-
нелы ад часу. У яе заўсёды
віселі ў куце нейкія травы і
пахла гэтак жа, як і цяпер, у

начным лесе. І міжволі ў памя-
ці Прадславы ўставала даўняе,
ужо амаль згубленае ў шэрагу
падзей: яна з парэзаным паль-
цам прыбегла да бабулі, а тая,
скліўшыся, шэпча над ёй ча-
раўнічыя словы:

— Русалкі-сястрыцы, дайце
кропельку вадзіцы, загаіце ра-
ну Прадславе-дзявіцы. А я бя-
ду на глыбокую ваду адваяў...

— Яна раптам паўтарыла іх у-
голас. А Раман узрадаваўся.

— Бачыш, і ты ж вырасла з
гэтай зямлі. Ты — наша.

— Ён змоўк. Другія словы ўжо
гатовы былі сарвацца з яго
вуснаў, але ён стараўся стры-
маць іх — відаць, баяўся на-
палохаць дзяўчыну. А яна
глядзела ўніз: там ярка гарэ-
ла саламянае пудзіла, і дзяў-
чаты зладжана спявалі:

Купала на Івана!
А ў нас сянні вартоўна ноч...
Змяя ходзіць, кароў доіць...

— Яна адчувала, як у жылы яе
атрутай увіталіся гэтыя словы,
зачароўваючы яе, адбіраючы
сілы.

— Прадслава не магла нават
паварухнуцца. Раптоўна яна ад-
чула ў сабе тую незвычайную
патрэбу абняць мужчынскія
плечы, прыціснуцца да іх тва-
рам. Гарачая млявасць падні-
малася з глыбіняў яе цела, ту-
маніла галаву. І калі Раман
працягнуў да яе гэрчыя рукі,
яна ўвайшла ў іх кола, і ўжо
амаль губляючы свядомасць,
адчула, як моцна і востра па-
хла хвойя...

В час дня,
ваше
превосходительство

Арк. ВАСИЛЬЕВ

Что он за человек? Что в нем настоящее и что фальшивое? Привез от Белинберг девчонку, похожую на мальчишку, говорят, языкатая, бойкая, поселил ее у себя в номере, даже днем с ней, а по вечерам они в «Медведе».

Я спохватился, что не спросил у поручика, куда отпраздновали жену Орлова. Куда они ее запрятали? И я пошел к себе составлять донесение в Центр. Кроме того, что операция с Орловым прошла благополучно, мне надо было сообщить о более важном — в Германии началась поголовная мобилизация населения от шестнадцати до шестидесяти лет в специальные части — «фольксштурм».

«КАК ТЫ МОГ, АЛЕША?»

В лифте Астафьев иронически сказал: — Вам, господин Орлов, идет немецкая форма. Прямо арнец...

Алексей Иванович посмотрел в зеркало, ответил неопределенно: — Ничего, привыкну...

— Вот и пятый этаж, номер 527.

— Прошу, ваше благородие! — Астафьев гостеприимно распахнул дверь. — Извините, господин Орлов, за скромные апартаменты, ничего другого, к сожалению, нет. Берлин переполнен.

— Что вы! Здесь так уютно...

Орлов подошел к окну. От развалин на другой стороне улицы поднимался желтый дым.

— И пейзаж не из веселых, — продолжал оправдываться Астафьев. — Позавчера опять бомбили...

— Ради бога, не волну-тесь, господин поручик. Мне здесь нравится.

— Я все-таки попытаюсь устроить вас поприличнее.

«Черта с два ты меня устроишь!» — подумал Орлов, а вслух сказал:

— Дорогой поручик, право, не стоит на это тратить время.

Сел в низкое, удобное кресло, вытянул ноги, расстегнул на мундире верхние пуговицы.

— Извините... Сейчас самое лучшее...

— Понял. Справит новоселье.

Астафьев снял трубку, набрал три цифры.

— Совет на будущее. Не захотите спускаться в ресторан — наберите три раза по шесть и попадете к Ахметели...

Жулик отчаянный, но исполнительный, как новый денщик, Ахметели! Это ты? Слушай, друг, пришли в 527-й... Шустовского. Пошарь в своем чулане. И все сопроводительное... Карточки на алкоголь? Ты с ума сошел, Ахметели! В крайнем случае, из запасов его превосходительства. Лимон? Не надо. Это монархизм. Закусывать коньяк лимоном придумал Николай Второй.

Астафьев положил трубку, сел.

— Сейчас придет, Шустовский — это по-нашему, то есть по-вашему, по-советски. — армянский, Ахметели

(Продолжение. Начало в №№ 41, 42, 44—51 за 1969 год, №№ 1—15, 17—23 за 1970 год).

дерет, за него, но зато хорош! Выпьем за то, что нашего полку прибыло, хотя, буду откровенен, в вашем бывшем качестве вы мне нравились больше.

— Не понимаю...

— Когда вы упорствовали и не соглашались... По закону противоположностей, очевидно. Я дерьмо и завидовал вашей стойкости. Я никто.

Цветочная пыль, которую ветер занес на пустырь. У меня ни родины, ни семьи — потерянная личность. Знаете, кого мне больше всего жаль? Ваших друзей. Какой это для них удар! Самое страшное — это потерять веру в человека. Это ужасно... Мой папа сказал мне перед смертью:

«Ты когда-нибудь вернешься на родину, в Россию. Запомни — когда бы это ни случилось, не бери с собой щепотки зла...» Он был смешной, мой отец. Убежал из России в 1918 году с перелугу, а потом никак не мог с этим примириться. Когда при нем плохо говорили о России, он бледнел...

— Извините, господин Астафьев, но я ей-богу не понимаю, зачем вы все это мне говорите?

Астафьев замолчал.

«Здорово, сволочь, играет, — подумал Орлов. — В глазах тоска... Блестящий актер...»

В дверь постучали. Астафьев крикнул: «Входите!» Вошел Трухин, Орлов вскопчил, застегнул мундир. Астафьев смущенно сказал:

— Извините, ваше превосходительство, я думал, что это из ресторана... Разрешите представить? Подполковник Орлов...

— Трухин...

Орлов пожал мягкую влажную руку.

— Мы знакомы, товарищ генерал... Извините, господин генерал.

— Извиняю, господин Орлов... Я сам первое время от «товарищей» отвыкнуть не мог. За двадцать четыре года вдолбили... Где мы встречались?

— В Москве, господин генерал...

— Прошу без чинов...

Снова постучали, Астафьев открыл дверь.

— Входи, входи...

Вошла Козихина в новом желтом платье с кружевным передником, в наколке на пышных волосах. Знак «ОСТ» ловко задрапирован черным кружевным платочком.

Астафьев оживился.

— Что принесла? Коньяк, икра... и монархическая закуска. Скажи Ахметели, что нас уже трое. Третий, не забудь, Федор Иванович — генерал.

— Как можно! Не каждый день генерала обслуживаем, тем более такого видного...

Трухин захохотал.

— Такого... Метр девяносто шесть сантиметров. Скажи Ахметели, для меня шашлык. Гулять так гулять.

Козихина выскокила. Трухин ухмыльнулся.

— Мила! Вообще Ахметели молодец, умеет подбирать штат.

Астафьев сердито сказал: — Эта канарейка не его заслуга.

— Мила, мила...

— Извините, Федор Иванович, я сказал, что это не его заслуга.

— Понял, поручик, понял... Мила.

Трухин взял бутылку.

— Начнем, господа... Орлов любезно пододвинул рюмку:

— Возьмите мою. Я подожду.

Трухин налил полный стакан.

— Ничего, я и из этого сосуда могу...

Поднял стакан.

— За боевую дружбу людей разных убеждений, взглядов, характеров, объединенных ненавистью к большевизму! За русский народ!

Астафьев закурил лимоном.

— А все-таки покойный император был не дурак... Неплохо!

Трухин торопливо вылил остатки коньяка в стакан, заговорил:

— Не люблю, когда пусто... А императора я видел... Что вы так смотрите, Астафьев? Видел. В 1913 году, в трехсотлетие дома Романовых. Государь приезжал с семьей к нам в Кострому.

Мне, как самому высокому гимназисту, поручили преподнести императору хлеб-соль! Я тогда был в шестом классе... Ваше здоровье, господа!

Астафьев осторожно локтем толкнул Орлова: «Посмотрите, как накачивается господин генерал». Трухин поднял пустую бутылку.

— Распорядитесь, господин поручик.

Астафьев снял трубку.

— Будет исполнено... Вот вы, Федор Иванович, сказали — «за русский народ».

Извините, что я затеваю этот разговор, но я не понимаю нынешнего русского народа.

Если верить герру Геббельсу и нашей газете «Доброволец», русский народ ненавидел большевиков и с нетерпением ждал прихода Гитлера.

А сейчас этот самый народ во главе с большевиками не сегодня, так завтра придет на землю Великой Германии... Алло! Ахметели! Не отвечает.

Трухин морщась, пожевал лимоном, выплюнул корку и язвительно заметил:

— Из вас, поручик, вышел бы неплохой комиссар...

— Я хочу все понять, ваше превосходительство. Я не был в России с детства.

— Умом, поручик, Россию не понять...

— Знаю, слышал. В Россию можно только верить... Но вы скажите мне, сыну белого эмигранта, в какую Россию я должен верить? Что вы скажете, господин Орлов? Вы же недавно из России.

Орлов крутил пустую рюмку. «Что ему от меня надо? Вот, стержень, завел разговор. А отвечать надо немедленно».

— Верить обязательно, и во всяком случае, не в ту Россию, в которой придумывали закусывать коньяк лимоном... Что ушло, то ушло... Трухин поскучнел.

— Поручик, распорядитесь!

Астафьев бросил трубку: «Пропал Ахметели... Пойду искать...»

Трухин расстегнул мундир.

— У вас душно, господин Орлов... Я сниму... И вы разденьтесь. Давайте без церемоний...

Вынул из заднего кармана флагу.

(Продолжение следует).

ПЛОШЧА ПАРЫЖСКОЙ КАМУНЫ

У вестыбюлі і ў вокнах фая Беларускага дзяржаўнага ордэна Леніна акадэмічнага тэатра оперы і балета запыліліся аплі — пачаўся чарговы спектакль. Ля ўваходу, на шырокай дэсвіцы з шэрага каменя, ціха і малалюдна. Асюды адкрываецца цудоўны пейзаж вячэрняга горада — парк, шклячы куб выстававага павільёна, звільніны Свяслачы, упрыгожаны каляровымі дэкарацыямі будынак цырка, жылля дамы на вуліцы Янкі Купалы.

Мы на плошчы Парыжскай Камуны, у адным з самых маляўнічых куткоў Мінска.

Некалькі стагоддзяў назад, калі наш горад размяшчаўся толькі ў раёнах плошчы Верхняга рынка (зараз плошча Свабоды) і Няміні, гэта месца называлася Троіцкай гарой. Мяркуюцца, што назва ўзгорка пайшла ад абараняльнага рэдута Святой Троіцы, які размяшчаўся з боку Барысаўскай заставы. Тут пачалі асцалёўвацца манастыры. Аб адным з іх, Валянцінскім, сустракаюцца ўпамінанні ў рукапісах пятнаццатага стагоддзя, якія сведчаць аб яго існаванні яшчэ ў чатырнаццатым.

Да XVII стагоддзя Троіцкая гара забудоўваецца жыллымі дамамі, акружаецца абаронным земляным валам і пачынае называцца прадмесцем. Побач з ім, з боку Няміні, праз мост на вуліцы Троіцкай (цяпер імя М. Горкага) праходзіць дарога, разгаліноўваючыся за-

тым у напрамку Масквы, Варшавы і Вільні. Тут жа пры дарозе размяшчаецца вялікі рынак.

Пажар 1809 года ператварае гэту частку Мінска ў сучаснае папалішча. Пазней тут праходзіць на Маскву, насустрэч сваёй гібелі, войска напалеонаўскага маршала Даву. Раён Троіцкай гары застаецца ў запустелі да сярэдзіны XIX стагоддзя, а потым аднаўляецца.

Падзеі першай рускай рэвалюцыі... На Троіцкім узгорку збіраюцца рэвалюцыйна настроеныя мінчане. 18 кастрычніка 1905 года тут праходзіць нагоўны беднаты ўскраінных раёнаў Пярэспы і Старажоўкі, якія патрабуюць ад губернатара вызвалення з турмы палітзняволеных.

Вялікі Кастрычнік даў плошчы новае імя. У пачатку 30-х гадоў было вырашана ўзвесці на гары будынак тэатра. Гэтага патрабавала новае жыццё. На базе оперна-балетнай студыі быў створаны першы ў гісторыі Беларускага народа нацыянальны тэатр оперы і балета.

Пасля вялікага творчага спаборніцтва архітэктараў журы прызнала лепшым праект І. Лангбарда. Па яго задуме ў Мінску таксама створаны Дом урада і будынак акруговага Дома афіцэраў.

Тэатр будаваўся з 1934 па 1937 год. І вось 10 сакавіка 1939 года ў ім адбылася прэм'ера оперы Я. Ціцюкага «Міхась Падгорны» — пер-

шай нацыянальнай беларускай оперы.

З гэтага часу былая Троіцкая гара стала месцам знаходжання буйнейшага з ачагоў Беларускай музычнай культуры, а сам будынак тэатра — адной з архітэктурных дамінант Мінска.

Лавіна гітлераўскага напэсця не пашкадавала плошчы Парыжскай Камуны. Усё было разбурана, спалена. І хоць будынак тэатра ўдалоў, страты, нанесеныя яму, былі велізарныя. Фаншты вывезлі мэблю, карціны, дываны, знішчылі ўсю сцэнічную гаспадарку і тэхніку. Носьбіты «арыйскай культуры» зрабілі ў тэатры канюшыню, размясцілі тут склады. Адступаючы з Мінска, яны замініравалі будынак. Толькі геранім нашых сапёраў выратаваў яго ад гібелі.

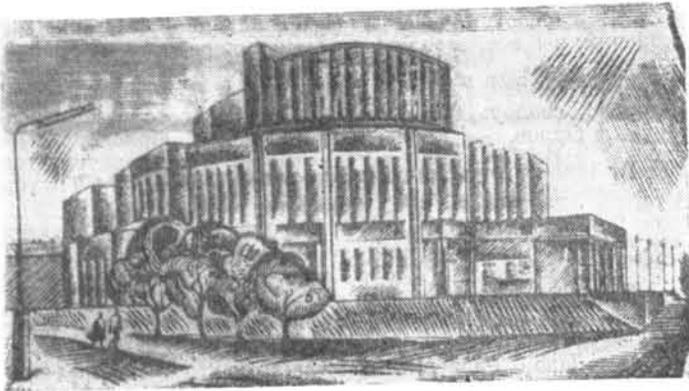
Пасля сканчэння вайны пачалася рэканструкцыя тэатра. Да 30-й гадавіны Кастрычніка, пасля трохгадовага знаходжання ў Доме афіцэраў, калектыў тэатра даў на роднай сцэне першы спектакль — оперу Д. Лукаса «Кастусь Каліноўскі».

У апошнія два дзесяцігоддзі плошча Парыжскай Камуны канчаткова адбудавалася, аклаўся адзіны архітэктурны ансамбль. Тут размясцілі дом, дзе ў 1891 годзе нарадзіўся вядомы беларускі паэт Максім Багдановіч. Мяркуюцца, што з часам у зеляніне сквера вуліцы Максіма Горкага будзе ўзведзены помнік паэту. Выдатна дапаўняе агульны ансамбль плошчы будынак Мінскага савецкага вайсковага вучылішча, рэканструяванага паводле праекта архітэктара Г. Заборскага.

Тамі кароткі летаніс аднаго са старэйшых раёнаў Беларускай сталіцы.

Г. ЛАПКОЎСКІ.

Будынак Беларускага дзяржаўнага ордэна Леніна акадэмічнага тэатра оперы і балета.

Араты.

Фотаграфія З. ПАЗНЯКА.

«МАСКВІЧЫ» Ў ВЯЛІКАЙ ТРОЙЦЫ

Закончаны самы працяглы ў гісторыі аўтамабільнага спорту марафон-ралі Лондан — Мехіка. Вельмі цяжкім выпрабаваннем аказаўся ён для нашых «Масквічоў». Моцныя і вопытныя былі канкурэнты. Іх машыны былі значна больш магутныя за тыя, на якіх выступалі нашы спартсмены.

Але толькі тры фірмы, якія паслалі свае экіпажы на трасу марафона, могуць ганарыцца перамогай. Толькі тры каманды — «Форд эскорт», «БЛМК» і «Масквіч-412» — дасягнулі фінішу і падзялілі паміж сабой першае, другое і трэцяе прызавыя месцы.

У сваім класе аўтамабіляў бясспрэчным дасягненнем з'яўляецца абсалютная перамога савецкіх гошчыкаў. Тут і ў асабістым заліку ім спадарожнічаў поспех: за намі — другое, трэцяе і чацвёртае месцы.

Без малага 26 тысяч кіламетраў складала агульная траса марафона. 400 гадзін працягвалася няспынная гонка аўтамабіляў. У Лондане стартвала 96 машын 40 розных марак, а на стадыёне «Ацтэка» фінішавалі 22 ма-

шыны трынаццаці марак. Такім чынам, на фінішы ралі сярод аўтамабіляў найбольш вядомых на ўсім свеце марак аказаліся тры савецкія аўтамабілі «Масквіч-412». І на суадносінках прадстаўленых на старце і на фінішы машын першае месца займаюць нашы «Масквічы», другое — «Осцін Максі» і трэцяе — «Форд эскорт». У «Пежо» стартвала 12 машын, на фінішы была адна, «Форд карціна» — 6 машын, на фінішы ніводнай, «Сітраен» — 6 машын, на фінішы адна, «Парнэ» — 5 машын, на фінішы ніводнай.

Зарубежныя газеты — англійскія, французскія, бразільскія, мексіканскія — стракацелі згадоўкамі: «Зноў гэтыя «Масквічы», «Перамаглі тры каманды», «Фіяска «Сітраенаў». Спецыялісты адзначаюць добры тэхнічны стан савецкіх аўтамабіляў, якія дайшлі да фінішу. Падкрэсліваецца, што «Масквічы» былі ў горшым становішчы, чым аўтамабілі «Форд», паколькі ў Паўднёвай Амерыцы няма станцый тэхнічнага абслугоўвання савецкіх машын.

ДЛЯ МЯСЦОВЫХ АВІАЛІНІЙ

На Шарамецьёўскім аэрадроме ідуць выпрабаванні новага самалёта БЕ-30, які выйдзе на мясцовыя лініі і заменіць «нябесны ціхаход» АН-2. Ён будзе рабіць рэйсы на вышыні тры тысячы метраў са скорасцю 480 кіламетраў у гадзіну. Новы турбавінтавы самалёт непатрабавальны, можа базіравацца на грунтавых аэрадромах. Яшчэ адна вартасць БЕ-30 — кароткі разбег пры ўзлёце і малы прабег пры пасадцы. У салоне змогуць размясціцца чатырнаццаць пасажыраў.

ДОЖДЖ З-ПАД ЗЯМЛІ

Дзяржаўная камісія прыняла пабудаваную ў Цюрупінскім раёне Херсонскай вобласці першую чаргу занаднай падземнай арашальнай сістэмы. У стэп вада паступае па глыбока зарытых у зямлю асбацэментных трубах вялікага дыяметра. Да адыходзячых ад іх на паверхню патрубкі далучаюць «сілкавальнікі» — самаходныя далёкаструменныя дэжэвальнікі, кожны з якіх здольны адначасова паліваць плошчу ў два гектары. Такая сістэма арашэння на трыццаць працэнтаў скарачае расход вады.

ФРАЗЫ

Плюс можа перакрэсліць тое, што мінус толькі падкрэслівае.

Што з таго, што ў мышы выраслі крылы? Усё роўна яе называюць лятучай, а не крылатай.

Больш за ўсё памылак знаходзяць тыя, што чытаюць па складах.

Некаторыя знаходзяць выхад, зачыняючы ўзвод.

Люстэрка смеху не заўсёды крывое.

Вялікі палаточны гарадок разбіты на беразе Мінскага мора. Тут праводзяць выхадныя дні сотні мінчан.

Фота М. МІНКОВІЧА.

ГУМАР

— Скажы мне, чаму буслы адлятаюць ад нас на зіму ў Афрыку? — пытаецца настаўнік у вучня.

— Бо афрыканскія пудзі таксама хочуць мець дзяцей.

Малы Янка атрымаў ад маці 50 грошаў і не падзякаваў.

— Ну, Янка, што трэба сказаць? — пытаецца маці.

— Ці таксама, як мама кажа, калі бярэ ад таты.

— ?

— Што, усяго столькі?!

— Калі будзеш паводзіць сябе дрэнна — трэпіш у пекла, — кажа маці маленькаму сыну. — Калі добра — у рай.

— А як паводзіць сябе, каб трапіць у кіно?

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС: МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77.
ТЭЛЕФОНЫ: 32-20-34, 6-97-92, 32-05-88, 33-15-15.

Мінск. Друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.

Зак. № 833.